

Původ a identita

BcA. Tran Ngoc Yen

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Ateliér Design obuvi

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Ngoc Yen Tran**
Osobní číslo: **K20065**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimédia a design – Design obuvi**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Původ a identita**

Zásady pro vypracování

1. Teoretická část

Vypracuje studii zabývající se tématem identity etnické menšiny, se zaměřením na menšinu vietnamskou v České republice. Popište historické souvislosti, současný stav i vietnamskou kulturou a integraci současné generace Vietnamců žijících v České republice.

2. Praktická část:

Využijte poznatky z teoretické části a vypracujte kolekci tří párů obuvi a pěti doplňků znázorňujících vietnamskou identitu integrovanou do české.

Doplňte o kresebné návrhy, moodboardy, konstrukční řešení a technický popis dokumentující vývoj jednotlivých modelů. Součástí předané písemné práce je dodání elektronické verze diplomové práce na Flash disku, který bude obsahovat také samostatné fotografie v tiskové kvalitě z praktické části diplomové práce. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana.

Formát pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a testy v křivkách.

Rozsah diplomové práce minimálně 45 normostran

Rozsah příloh minimálně 15 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- DORFLES, Gillo. (Nová) móda módy. Praha: Rubato, 2014. Eseje (Rubato). ISBN 978-80-87705-19-3.
- FREIDINGEROVÁ, Tereza. Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-174-9.
- HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. Agrese, identita, osobnost. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN 80-86620-06-9.
- JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka, Thomas Hylland ERIKSEN, Gunnar HÅLAND, Miroslav HROCH a Marek JAKOUBEK. Etnické skupiny, hranice a identity. 2., brožované vydání. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2021. Etnologická řada. ISBN 978-80-7325-527-5.
- ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-648-9.

Vedoucí diplomové práce: **MgA. Jana Buch**
Ateliér Design obuvi

Datum zadání diplomové práce: **1. listopadu 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **20. května 2022**

L.S.

Mgr. Josef Kocourek, Ph.D.
děkan

MgA. Jana Buch
vedoucí ateliéru

Ve Zlíně dne 1. prosince 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ / DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem bakalářské/diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že:

- jsem na bakalářské/diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně dne: 20. 5. 2022

Jméno a příjmení studenta: NGOC YEN TRAN

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce s názvem “Původ a identita” je rozdělená na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá historií i současností Vietnamu a Česko-vietnamských vztahů, vietnamskou komunitou a mladými tvůrci v České republice. Závěrem teoretické části jsou rozhovory s cílem přiblížit příběhy konkrétních tvůrců – osobní vnímání, jejich přijetí vietnamskou komunitou a vnímání vlastní identity. Praktická část oslavuje první generaci Vietnamců na území České republiky. Hlavním inspiračním zdrojem je svátek Nového lunárního roku, jehož tradice a zvyky se i zde dodržují.

Klíčová slova: Vietnamci, identita, migrace, rodina, tradice, komunita

ABSTRACT

The diploma thesis, titled “Origin and identity” is divided into two parts – theoretical and practical. The theoretical part focuses on the history and the present of Vietnam and Czech-Vietnamese relations, the Vietnamese community and its young creators in the Czech Republic. It is concluded by interviews aiming to present the stories of a few individual creators – personal views, acceptance by the Vietnamese community and the perception of their own identity. The practical part is a celebration of the first generation of Vietnamese people in Czech republic. Inspiration for the collection is mainly sourced from the Lunar New Year’s Eve, whose customs and traditions are performed here also.

Keywords: Vietnamese, Identity, Migration, Family, Traditions, Community

Touto formu bych chtěla velmi poděkovat paní MgA. Janě Buch za odborné vedení a velkou pomoc po celou dobu studia na Univerzitě Tomáše Bati. Děkuji mé rodině a partnerovi, za všestrannou podporu, bez které bych se neobešla. Velmi si vážím všech, kteří se jakkoliv podíleli na tvorbě diplomové kolekce. A velké díky také patří mým spolužákům a spolužačkám za krásné roky studia, ve kterých jsme se společně posouvali.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD

I	TEORETICKÁ ČÁST	11
1	IDENTITA	12
1.1	ETNICKÁ IDENTITA	13
1.2	IDENTITA V SOUVISLOSTI S ODĚVEM	14
2	MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOST	15
2.1	MIGRACE	15
2.2	ADAPTACE	16
3	VIETNAM	18
3.1	HISTORIE STÁTU	20
3.2	SOUČASNÝ VIETNAM	21
3.3	KULTURA A TRADICE	24
3.3.1	Rodina a společnost	27
3.3.2	Jazyk a písmo	28
3.4	NÁBOŽENSTVÍ	29
3.5	MÓDNÍ PRVKY	31
3.5.1	Materiály a techniky	38
4	HISTORICKÝ KONTEXT ČESKO-VIETNAMSKÝCH VZTAHŮ	40
4.1	ŘÍZENÁ MIGRACE PŘED ROKEM 1989	40
4.2	IMIGRACE PO ROCE 1989	41
5	SOUČASNÍ VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICE	43
5.1	CHARAKTERISTIKA VIETNAMSKÉ SPOLEČNOSTI	43
5.2	KULTURNÍ ODLIŠNOSTI	44
5.2.1	Struktury vietnamské komunity	45
5.3	MĚLADÁ GENERACE	48
5.4	VIETNAMŠTÍ TVŮRČI A DESIGNERŮ V ČESKÉ REPUBLICE	51
6	VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	53
6.1	CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	53
6.2	METODY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	53
6.3	VÝZKUMNÉ OTÁZKY	53
6.4	VÝZKUMNÝ VZOREK	54
6.5	METODA SBĚRU DAT, ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	59
6.5.1	Kategorie č. 1 – Vyrůstání „bez rodičů“	59
6.5.2	Kategorie č. 2 – Kreativní vývoj	60

6.5.3	Kategorie č. 3 – Vietnam jako zdroj inspirace	62
6.5.4	Kategorie č. 4 – Vnímání vietnamské komunity	63
6.5.5	Kategorie č. 5 – Chápání vlastní etnické identity	64
II PRAKTICKÁ ČÁST		67
7	KONCEPT	68
7.1	MATERIÁLY A BAREVNOST	69
8	KOLEKCE FESTIVAL PRVNÍHO DNE	71
8.1	OBUV	71
8.2	ODĚV	75
8.3	KABELKY	76
ZÁVĚR		78
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY		79
SEZNAM OBRÁZKŮ		81
SEZNAM PŘÍLOH		85

ÚVOD

V České republice je Vietnamská komunita velkou součástí společnosti. Její historie sahá až k počátkům 60. let a za svou dobu existence si vyvinula vlastní mechanismy fungování. I přes dlouholeté soužití je pro některé české občany stále velmi neznámá a nepřístupná. Postupem času se uzavřenost komunity prostřednictvím *nás*, dospívajících potomků původních imigrantů, začíná otevírat. Práce pojednává o identitě ve vztahu s původem a integrované mladé generaci. Prací se snažím přispět k lepšímu poznání a pochopení vietnamské minority a poukázat na to, jaké je jejich skutečné postavení v české společnosti.

Již od dětství neovládám psanou a čtenou formu vietnamštiny. Mým jediným komunikačním kanálem je vietnamština mluvená. Celý svůj život jsem byla obklopená Čechy a nikdy jsem nepotřebovala vietnamštinu natolik, abych se ji naučila od základů. Po tom, co mi v osmnácti letech zemřel táta, se mým jediným komunikačním zdrojem stala máma. S bratrem, který přišel do České republiky v dětství, jsme pro jednodušší komunikaci využívali češtinu. Jako osoba spadající do druhé generace Vietnamců v České republice na sobě pociťuji oddalování se od vlastní kultury a tím i své rodiny. Tudíž tato práce, kterou hledám hlubší pochopení Vietnamské kultury a Vietnamu, je i mé osobní hledání cesty k vlastním kořenům. Práce by měla přinést odpovědi na otázky proč to tak je, a z čeho to vychází.

Teoretická část diplomové práce v úvodní části vymezuje základní pojmy jako identita, migrace, adaptace a další, které jsou pro práci stěžejní. Práce stručně popisuje historický vývoj a současnost Vietnamu, poukazuje na kulturu, náboženství a typické vietnamské módní prvky. Následně se zabývá počátky česko-vietnamských vztahů a jednotlivé časové etapy příchodu Vietnamců, jejich počtem, ale také důvody k odchodu z rodné země. Charakterizuje Vietnamskou komunitu, a pozornost je věnována skutečnostem, které se přímo týkají života vietnamské komunity na českém území s následným zaměřením na mladou generaci Vietnamců, vietnamské tvůrce a designéry v České republice. Závěrem teoretické části je výzkumné šetření, jehož cílem je pomocí autentických rozhovorů přiblížit příběhy konkrétních tvůrců – osobní vnímání, jejich přijetí vietnamskou komunitou a vnímání vlastní identity.

I. **TEORETICKÁ ČÁST**

1 IDENTITA

Úvodní kapitola se zabývá pojmem identita, který je pro moji diplomovou práci stěžejní. Problematiku identity, jako komplexu závislého na mnoha aspektech, je velmi složité vysvětlit, neboť se nevztahuje pouze na obor psychologie. Pokusím se však zahrnout veškeré klíčové informace nezbytné pro moji práci.

Podle sociologického slovníku je identita uvedena jako *obecně jednota vnitřního psych. života a jednání, která bývá též nazývána autentickým bytím*.¹ Jednoduše řečeno identita je to, kým jsem. Mezi faktory ovlivňující identitu, patří například věk, pohlaví, rasa, sexualita či kultura, ve které jedinec žije.²

Identitu lze chápat jako lidské vyjádření osobnosti – autenticitou, integritou, kontinuitou, na základě čehož je osoba rozpoznatelná. Na identitu lidské bytosti je možné nahlížet v kontextu se společností, kdy je důležité sdílené sociální prostředí tvořené znaky, symboly, slova apod. Identita dává smysl lidským činům v sociálních rolích, ale i v soukromí. Na konkrétní definování a sebedefinování osoby se vymezuje pojmy „já“, „osobnost“, „role“ a „sebepojetí“. Identita lidské bytosti je otevřený systém vůči sociálním procesům a jejich produktům.³

Identita jako proces je proces hledání svého „pravého já“, který se vztahuje k celému životu jedince. Klíčovým obdobím je však adolescence, kdy tento proces plně začíná. V porovnání s předchozími generacemi zájem o vlastní identitu roste a člověk chápe život jako svůj osobní růst, seberealizaci, sebenaplnění a sebetranscendenci. Při dosažení vlastní identity dochází k nabytí i pocitu jedinečnosti (individuality), dále pocitu celistvosti, který se váže k propojení různých zkušeností se sebou samým ve všech časových osách (minulost, přítomnost a perspektiva sebe sama), dosažení osobní stability a pocit vlastní hodnoty a podpory od druhých.⁴

Problematikou identity etnických menšin se zabývá Dana Bittnerová. Ve své publikaci, *Kdo jsem a kam patřím? Identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky* uvádí tzv. kulturní konflikt, kdy dochází ke střetu dvou rozdílných kultur. Nastavení a ukotvení identity

¹ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-164-1. s. 201

² BAHENSKÝ, František. *Etnicita v historické perspektivě: prolegomena ke vzniku, vývoji a proměně etnické kolektivní identity*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2010. ISBN:978-80-87112-44-1. s. 56.

³ HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN: 80-86620-06-9. s. 201-204.

⁴ Ibid. s. 180-182.

závisí na vnímání rozdílů vlastní identity a kultury majoritní společnosti. Vliv na tuto problematiku mohou mít i další etnické skupiny žijící v dané lokalitě.⁵

1.1 Etnická identita

Pro správné pochopení pojmu etnická identita je potřeba vymezit pojem etnicita.

Etnicita je definována jako *mnohovýznamový pojem užívaný ve společenských vědách, kterým buď označujeme soubor charakteristik vyjadřujících příslušnost jedince k etniku případně etnické skupině, nebo vědomí či pocit sounáležitosti s etnickou definovanou kolektivitou.*“ nebo také jako *„komplexní a dynamický znakový systém vzájemně a trvale se ovlivňujících prvků, které vznikají, reprodukuji se a zanikají v kultuře a ve společnosti“*⁶

V tomto případě etnická identita není chápána jako individuální vnímání jedince, ale jako uvědomění a pochopení vlastní příslušnosti k určité skupině či společenství. Společně sdílené kulturní hodnoty.⁷

Etnickou identitu lze rozdělit do dvou skupin. První z nich je identita deklarovaná, kdy jedinec vědomě hlásí k určité skupině lidí společných etnických kořenů. Součástí deklarované identity je i řada manifestovaných i symbolických aktů, které potvrzují vlastní identitu (etnickou totožnost). Člověk svou etnickou identitu vymezuje nejen podle vzhledu, místa původu a enkulturace, ale také podle vnějších znaků jako jazyk, některých rysů habitu nebo jevů pro skupinu typických. V tomto případě nositelé často vědomě a záměrně hledají a vytvářejí příležitosti pro deklaraci svojí identity. Druhá skupina je identita „žitá“, která vzniká každodenním kontaktem, kulturním střetem a rozporem, ve kterém se opakovaně potvrzuje jinakost identity.⁸

Člověk má přirozenou potřebu začleňovat se do skupin. Etnická identita je sociální konstrukce založená na myšlence lidského sociálního rozdělení – „my“ a „oni“. Člen skupiny má snahu budovat pozitivní obraz sebe samého, kdy soudržnost a loajalitu vyjadřuje pomocí různých znaků (symboly, hesla, vlajky, státní hymny atd.), které mohou přijít vnějšmu pozorovateli bizarní. Členové však mohou svoji etnickou identitu dávat najevo i negativním způsobem jako je distancování od „nečlenů“, které podceňují, hodnotí je negativně, zesměšňují je a znevažují. Důraz na etnickou identitu skrývá

⁵ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN isbn:80-902785-8-2. s. 406.

⁶ BAHENSKÝ, František. *Etnicita v historické perspektivě: prolegomena ke vzniku, vývoji a proměně etnické kolektivní identity*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2010. ISBN:978-80-87112-44-1. s. 55.

⁷ HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN: 80-86620-06-9. s. 201-204.

⁸ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN: 80-902785-8-2. s. 8-10.

nebezpečí znárodnění společnosti, které může vést k projevům nacionalismu, šovinismu, xenofobie a rasismu.⁹

Etnická identita souvisí i s fyziologickými znaky, které prozradí minimálně příslušnost k asijským národům. Setkala jsem se i s názorem, který prezentoval jeden z Vietnamců, že někteří Vietnamci se snaží svou národnost zapřít, stydí se za ni před Čechy. Očekávají záporný postoj a svou příslušnost někdy „upravují“ podle oblečení, které mají na sobě. Pokud jsou dobře oblečení, prohlašují se za Japonce, v opačném případě za Číňany.¹⁰

1.2 Identita v souvislosti s oděvem

Velkou součástí naší identity je i oděv, pomocí něhož lze identitu měnit a přizpůsobovat dle okolností. Oděvem člověk neverbálně vyjadřuje určité informace ať už vědomě či nevědomě (např. postavení ve společnosti). Upravuje tak svůj vlastní obraz, v souvislosti s tím, v jaké společnosti se nachází, do kterého chce patřit a vůči čemu se chce vymezit.

Oděv je nezbytnou součástí materiálního já a zároveň je to důležité i pro duchovní a sociální já. Tělo je ústřední složkou materiálního já. Důležitou roli hraje i první dojem, kdy při příchodu jedince je jeho oděv okolím vnímán jako první. Proto je oděv součástí i našeho sociálního já. Vlastní volba oděvu vyjadřuje svou identitu, tím pádem reprezentuje i naše duševní já.¹¹

Takže: nejsou to jen šaty, co dělají člověka, ale je to člověk, kdo ať už jakkoli předstírá nebo simuluje a pokouší se zfalšovat svou skutečnou přirozenost, je nakonec tím, kým se jeví, ať už se snaží předvést jakékoli cizí hábity či uniformy.¹²

⁹ BALVÍN, Jaroslav. *Identita ve vztahu k národnostním menšinám: mezinárodní konference: 5. setkání národnostních menšin, 24. setkání Hnutí R, 10.-11. listopadu 2005, Praha*. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006. Praha a národnosti. ISBN isbn80-903727-0-8. s. 63-65.

¹⁰ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN isbn:80-902785-8-2. s. 376.

¹¹ Watson, Cecellia. A. *The Sartorial Self: William James's Philosophy of Dress*. *History of Psychology*, PsychInfo database. 2004. DOI: 10.1037/1093-4510.7.3.211. s. 211-212.

¹² DORFLES, Gillo. *(Nová) móda módy*. Praha: Rubato, 2014. Eseje (Rubato). ISBN 978-80-87705-19-3. s. 19.

2 MULTIKULTURNÍ SPOLEČNOST

Druhá kapitola se stručně zabývá a vymezuje pojem multikulturní společnost a multikulturalismus. A dále pojednává o adaptaci jako důsledku migrace.

Multikulturalismus je ideologický a politický proud založený na představě, že jednotlivci nebo skupiny s odlišným zázemím, kulturami, jazyky, hodnotami a náboženstvími mohou spolupracovat v rámci jedné země. Myšlenkou multikulturní společnosti je, že si jsou všichni lidé rovni a každý má právo zachovat si svou kulturu a vyznání. Důsledkem je pozitivní přínos soužití různých skupin pro celou společnost a stát, přičemž vyzdvihuje důležitost zachování vzájemných odlišností. Multikulturalismus je jednoznačně proti konceptu národního státu, jehož účelem je homogenní národní jednota – kulturně, jazykově, nábožensky.¹³ Multikulturní společnost můžeme charakterizovat jako společenství s kulturní rozmanitostí, pluralitou.

Pojem multikulturalismus je teorií a ideologii zabývající se multikulturním prostředím. Multikulturalita je tedy prostor setkávání příslušníků různých kultur. Multikulturalismus je naprosto přirozeným jevem, který vždy existoval, a jeho konkrétní důsledky mají výrazný dopad na život člověka.¹⁴

Na multikulturní společnost se váže problematika multikulturnosti ve vztahu k národnostním menšinám. Prostřednictvím nových komunikačních a informačních zdrojů by se logicky měly bariéry vzdálenosti mezi rozličnými kulturami zmenšovat a pozitivně přispívat k poznávání kultury. Paradoxně však dochází k absolutizování a odsuzování rozdílů, čím vzniká i větší pocit odcizení, vzdálenosti až nepřátelství. Namísto hledání společných myšlenek mají rozdílné kultury tendenci zdůrazňovat odlišnosti, což vede k rozporům. Na základě globalizačních aspektů jako jsou dostupnější možnosti přepravy a komunikace, začíná být multikulturalita nevyhnutelná. Východiskem je přizpůsobení se nové komunikaci a nalezení univerzálních hodnot.¹⁵

1.3 Migrace

Multikulturní společnost vzniká migrací lidí. V sociologickém slovníku je tento pojem uveden jako stěhování nebo prostorové přemísťování osob přes libovolné hranice spojené se změnou bydliště na

¹³ BAHENSKÝ, František. *Etnicita v historické perspektivě: prolegomena ke vzniku, vývoji a proměně etnické kolektivní identity*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2010. ISBN:978-80-87112-44-1. s. 50.

¹⁴ KOCOUREK, Jiří, Marie ŘÍHOVÁ a Petr ŠIMEČEK. *Materiály o interkulturní problematice pro česko-vietnamské interkulturní asistenty*. Praha, 2014. Manuál. Evropský sociální fond, Praha a EU – Investujeme do vaší budoucnosti. s. 26.

¹⁵ BALVÍN, Jaroslav. *Identita ve vztahu k národnostním menšinám: mezinárodní konference: 5. setkání národnostních menšin, 24. setkání Hnutí R, 10.-11. listopadu 2005, Praha*. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006. Praha a národnosti. ISBN isbn80-903727-0-8. s. 206-208.

delší či kratší dobu případně natrvalo. K migraci se vážou další pojmy jako emigrace a imigrace, které vyjadřující směr migračního pohybu z hlediska konkrétní země. Imigrant je ten, kdo se přistěhuje do konkrétní země ze země jiné a emigrant je toho opakem.¹⁶

Hlavními důvody migrace jsou hluboké rozdíly v bohatství zemí, síly ekonomik, politický režim a životní úroveň daných společností. Dalšími faktory ovlivňující rozhodnutí migrace mohou být ekologické katastrofy, enormní nárůst počtu obyvatel nebo také věčná lidská potřeba poznávat nové a dosud nepoznané. Cílové země se však snaží různými způsoby migraci regulovat.¹⁷

Chování migrantů záleží na mnoho různých faktorech. Ty se pojí k jejich místu emigrace, cílovému místu imigrace i tranzitních zemí, ekonomické situace, migrační politice, míry tolerance (xenofobie) majoritní společnosti vůči cizincům. Jeho vnitřní dynamika a jeho vnější chování jsou do značné míry formovány vnějšími silami. Z čehož vyplývá, že migrant si nevolí vlastní pozici v majoritní společnosti.¹⁸

Migrace je velmi významným krokem, který zasahuje do lidského života. Migrant se ocitá v naprosto odlišném prostředí, kde může zcela popřít funkčnost naučených stereotypů zahrnujících všechny oblasti života. Migrací člověk překonává nejen změnu geografickou, ale také kulturní a sociální, což může vyvolat kulturní šok.¹⁹

1.4 **Adaptace**

Pojem adaptace je definován jako proces a výsledek procesu změn v chování, ve struktuře společenské skupiny, v sociální organizaci nebo v kultuře, přispívající k přežití, fungování nebo udržování rovnováhy se sociálním a přírodním prostředím. Označuje schopnost individua nebo skupiny přežít v daném sociálním a přírodním prostředí.²⁰ Adaptace je tedy velmi komplexní jev, který je přirozeným důsledkem migrace.

Proces adaptace se dá rozdělit na čtyři různé pojmy. V případě, kdy imigrant udržuje vztahy s jinou etnickou kulturou a zároveň si udržuje svou vlastní kulturní identitu, hovoříme o integraci. Další možností je asimilace – proces, při kterém se imigrant stává součástí jiné kultury a ztrácí,

¹⁶ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN isbn80-7184-164-1. s. 317.

¹⁷ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 19.

¹⁸ Ibid. s. 17-18.

¹⁹ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 10-11.

²⁰ PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN isbn80-7184-164-1. s. 20.

tak znaky vlastní kultury. Opakem asimilace je separace, kdy imigrant nepřijímá jiné kulturní znaky a zachovává si svou kulturní identitu. A v poslední řadě je pojem marginalizace neboli ztráta vlastních kulturních znaků a nesplynutí s jinou etnickou skupinou.²¹

Míra adaptace je ovlivněna mnoha aspekty, nejen imigrantem samotným, ale i přístupem majoritní populace k imigrantovi. Závisí na faktorech jak už biologických, psychologických, morálních, politických, tak i právních, ekonomických, sociálních, kulturních a geografických.²²

²¹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 24.

²² Ibid. s. 23.

3 VIETNAM

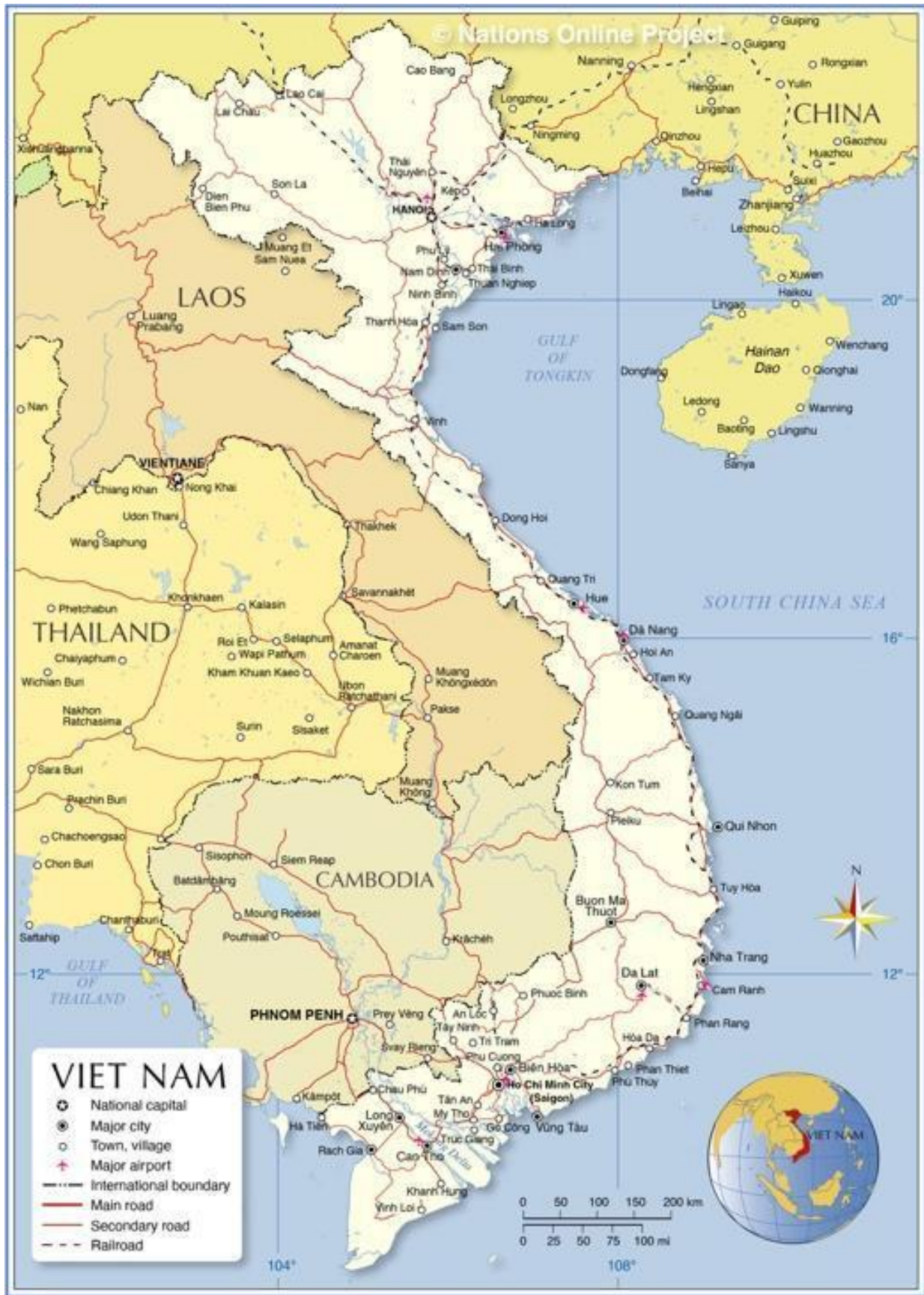
Obr. 1. Vietnamská vlajka

Cílem třetí kapitoly je seznámení s vietnamskou zemí prostřednictvím stručného přehledu reálií. Jedná se o základní informace státu a klíčové historické události, které proběhly na tomto území. Dále se kapitola zabývá vietnamskou kulturou, tradicemi, náboženstvím a typickými módní prvky. A závěr pojednává o současném Vietnamu.

Oficiálním názvem Vietnamu je Vietnamská socialistická republika. Nachází se v jihovýchodní Asii na poloostrově Zadí Indie (tzv. Indočíně), při pobřeží Jihočínského moře, se sousedními státy Čína, Laos a Kambodža. Stát obývá přibližně 98 milionu obyvatel, tím je Vietnam patnáctou nejlidnatější zemí světa. Rozloha státu činí až 331 114 km², což odpovídá zhruba čtyřnásobku území České republiky²³. Střední oblast, kde leží i hlavní město Hanoj, je poměrně úzká v porovnání s rozlehlou severní a jižní částí. Nejvzdálenější podélníkové body země jsou až 1600 km rozlehlé a nejkratší hraniční body ze západu na východu jsou vzdálené pouhých 50 km. Pro vietnamské tropické pásmo jsou charakteristické dva monzuny, které způsobují horké a vlhké podnebí. Vietnam je velmi rozmanitá země. Její území je pokryté horami, zarostlými džunglemi a úrodnými obydlenými okoli řík. Konkrétně Rudá řeka (Song Hong) hraje velkou roli v budoucnosti i v současnosti státu.²⁴

²³ Vietnam Population (2021) - Worldometer. *Worldometer - real time world statistics* [online]. Copyright © Copyright Worldometers.info [cit. 21. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/world-population/vietnam-population/>

²⁴ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 18-22.

Obr. 2. Mapa Vietnamu

3.1 Historie státu

Historie Vietnamu sahá až do doby třetího tisíciletí před naším letopočtem. Vývoj vietnamského státu je provázen dlouhými boji s častokrát mnohem silnějšími nepřáteli. Zároveň nadvláda jiných zemí se podílela na utváření vietnamské identity, až do doby, kdy si Vietnam vybojoval vlastní samostatnost.

Podle historie bylo první osídlené území Vietnamci (národ Vietů) okolí Rudé řeky již v době bronzové. To sebou přineslo rozvoj zemědělství a pěstování rýže. Za vlády dynastie Hong Bang (2879 před n.l. – 257 před n.l.) vznikl první známý státní útvar v oblasti zvaný Van Lang. Zemi tvořilo patnáct kmenů s názvem Lac Viet a desítky kmenů Au Viet, které později vytvořili stát Au Lac. V roce 3 před n.l. byl stát zničen občanskou válkou a do vlády se tak dostal generál Tao To (vietnamsky Trieu Da). Toto území bývalého státu Au Lac spojil říší, které se zmocnil po smrti svého vůdce a pojmenoval ji Nan Yue (vietnamsky Nam Viet). Tao Tova vláda trvala do roku 111 před n.l., kdy porážkou vojska císaře Wudi bylo území Vietnamu přiřazeno k Číně.²⁵

Tisíciletí nadvlády čínského impéria přinesla různé odboje a povstání, ale také značný oboustranný kulturní rozvoj. Číňané se zdokonalili v pěstování rýže a Vietové převzali techniku výroby papíru a porcelánu, ale hlavně přejali buddhismus, taoismus a konfucianství. Celá historie, systém hodnot i společenské zřízení Vietnamu je ovlivněna čínskou kulturou, např. založení Královské akademie v Chrámu literatury (obdoba univerzity) nebo zavedení úřednické zkoušky po čínském vzoru. Došlo k procesu tzv. sinizace, nebo-li přejímání čínského způsobu života, ale i přes to si Vietové zachovali vlastní kulturní identitu.²⁶ Nadvláda čínského impéria trvala až do roku 939. Tvrdá vláda Číňanů vůči Vietnamcům zapříčinila mnoho povstání. Až v 6. století, na základě chytré taktiky Ngo Quyena, skončila čínská nadvláda a došlo k dlouhodobějšímu oddělení Vietnamu.²⁷ Historie samotného Vietnamu tedy začíná v 10. století.

Následně za vlády dynastie Pozdní Ly (1010 – 1225) došlo k přesunutí hlavního sídla do města Hanoj. Za dob vlády pozdní Ly a následně dynastie Tran (1226 – 1400) došlo k velkému rozvoji kultury, státní správy, školství atd. Vietnam se třikrát pokusili dobýt Mongolové, avšak neúspěšně. Vláda dynastie Pozdní Ly počátkem 16. století začíná upadat a dochází k rozpadu území na severní a jižní Vietnam. Severní částí vládne dynastie Trinh a jižní dynastie Nguyen. Spolupráce panovníka jižní dynastie s Francouzi, zapříčinila následnou kolonizaci, která trvala do druhé poloviny 20. století.

²⁵ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 28-38.

²⁶ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 29-30.

²⁷ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 99.

Konkrétně do 2. září 1945, kdy se podařilo prezidentu Ho Či Min založit Vietnamskou demokratickou republiku.²⁸

Obr. 3. Mandaríni v dynastii Nguyen

Během druhé světové války byl Vietnam okupován Japonskem, významným vývozcem potravin pro vojáky a civilisty. To zapříčinilo propuknutí hladomoru, na který zemřelo během dvou let jeden až dva miliony obyvatel. Válka Vietnamu za nezávislost trvala od roku 1946 až do roku 1954. I přes americkou podporu byla Francie donucena ke kapitulaci. Na základě Ženevské dohody v roce 1954 po bitvě u Dien Bien Phu a porážce francouzských legií byl Vietnam rozdělen podél 17. rovnoběžky. Následně přišlo období bojů se Spojenými státy, které trvalo do roku 1976 a po ukončení došlo k opětovnému sjednocení země.²⁹

3.2 Současný Vietnam

Vietnam je jedna z mála zemí s komunistickým režimem. Po ubránění se nejmocnějším státům jako je Francie, USA, Japonsko, Čína i Mongolsko, je pro vietnamský národ charakteristická hrdost a pocit výjimečnosti. Mnohdy však dochází k nedůvěře z vietnamské strany k idejím euro-amerického

²⁸ Ibid. s. 100.

²⁹ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 100.

globálního společenství, která pramení z historických politických konfliktů a sahá až na úroveň občanské společnosti rozdílností lidských hodnot.³⁰ Současným prezidentem je Nguyễn Xuân Phúc.

Obr. 4. Krajina s rýžovými poli

Vietnam je jedna z mála zemí s komunistickým režimem. Po ubránění se nejmocnějším státům jako je Francie, USA, Japonsko, Čína i Mongolsko, je pro vietnamský národ charakteristická hrdost a pocit výjimečnosti. Mnohdy však dochází k nedůvěře z vietnamské strany k idejím euro-amerického globálního společenství, která pramení z historických politických konfliktů a sahá až na úroveň občanské společnosti rozdílností lidských hodnot.³¹ Současným prezidentem je Nguyễn Xuân Phúc.

Režim se však více než na politiku zaměřuje na rozvoj hospodářství. Vietnam udržuje vztahy nejen se zeměmi se stejným politickým systémem, ale i s dalšími zeměmi, zejména za účelem povzbuzení toků zahraničních investic. Lidé mohou podnikat, svobodně cestovat a díky internetu mají přístup k informacím z celého světa. Ve Vietnamu však stále funguje ideologická cenzura, lidé se potýkají s korupcí, byrokracií apod. Jinými slovy vláda dává lidem právě tolik svobody, aby se udrželi u moci a nedošlo k vzpouře.³²

³⁰ Ibid. s. 39.

³¹ Ibid. s. 39.

³² Ibid. s. 25-26.

Z hospodářského ho hlediska velký význam hraje zemědělství, protože zaměstnává více než 70% obyvatel. Hlavní plodinou je rýže, jejíž pěstování má ve Vietnamu velice dlouho tradici. Plocha pro pěstování zabírá už 80% úrodné půdy, především v deltách Mekongu a v deltě Rudé řeky. Kromě rýže se ve Vietnamu pěstuje káva, pepř, ořechy kešu, kukuřice, čaj.³³

Z hospodářského hlediska velký význam hraje zemědělství, protože zaměstnává více než 70% obyvatel. Hlavní plodinou je rýže, jejíž pěstování má ve Vietnamu velice dlouho tradici. Plocha pro pěstování zabírá již 80% úrodné půdy, především v deltách Mekongu a v deltě Rudé řeky. Kromě rýže se ve Vietnamu pěstuje káva, pepř, ořechy kešu, kukuřice a čaj.³⁴ Životní podmínky ve Vietnamu jsou však velmi špatné. Tím, že vláda silně prosazuje ekonomický rozvoj nad životní prostředí, způsobuje vysokou koncentraci smogu v ovzduší z průmyslu a dopravních prostředků, kontaminaci vod, nekvalitní potraviny, degradaci půdy, devastaci pobřeží masivní produkcí mořských plodů atd. Nebezpečím pro zemi jsou i klimatické změny, které s sebou přináší záplavy, ničivé bouřky a sucha. Kromě zhoršování životního prostředí situaci komplikuje i nízký stupeň rozvinutosti ve venkovských oblastech a neustále stoupající počet obyvatel, což způsobuje přelidnění ve městech.³⁵

Důsledkem přelidnění a nedostatku stavební plochy jsou domy ve vietnamských městech velmi úzké, vysoké a stavěny v těsné blízkosti. Majetnější rodiny vlastní celý dům, kde v každém patře je jiný pokoj – někdy dům disponuje i výtah a v přízemí bývá obchod či restaurace směrem do ulice. Na okrajích měst jsou vybudovány výškové byty. Chudší obyvatelé ve městech žijí ve velmi stísněných podmínkách, zatím co na vesnici se staví nízké a rozlehlé domy se zahradami. Vietnamské domy mají obvykle jeden, tři, pět nebo sedm pokojů, protože sudá čísla jsou považována za nešťastná.

³³ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN isbn:978-80-7106-965-2. s. 11.

³⁴ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN isbn:978-80-7106-965-2. s. 11.

³⁵ FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN isbn978-80-7419-174-9. s. 176-177.

Obr. 5. Ulice ve městě Ho Chi Minh

3.3 Kultura a tradice

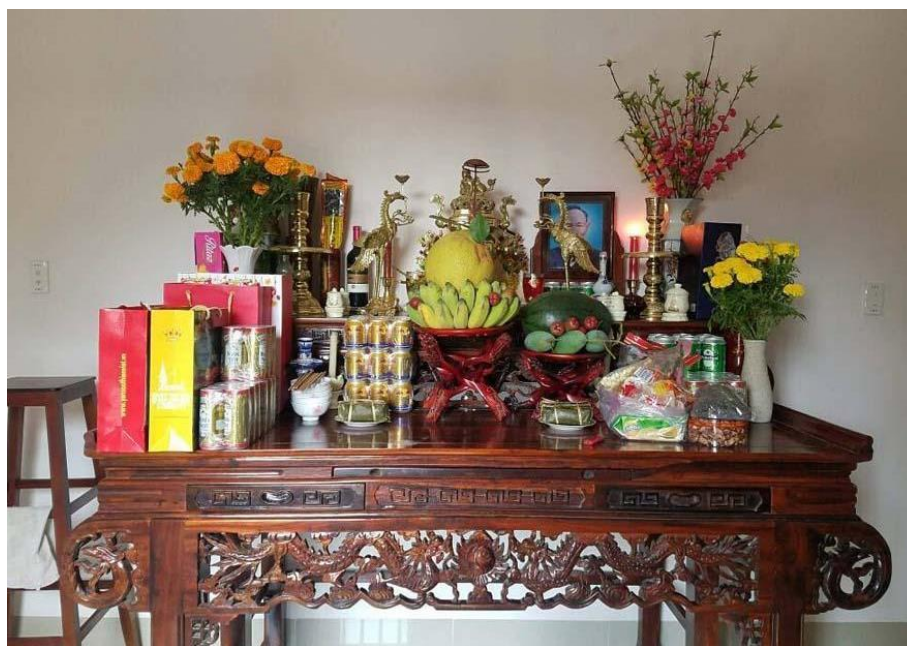
Vietnamský národ je typický svým lidovým charakterem a hrdostí na svou statečnost. Tato kultura byla po mnoho let formována jinými zeměmi s různými duchovními a filozofickými proudy, které s sebou přinášejí rozmanité způsoby oslav a kulturních projevů.

Duchovní život lidí ve Vietnamu je ovlivněn vírou v nadpřirozený svět, která vychází z animismu. Lidé věří, že různí bohové a bohyně, duchové předků ovlivňují lidský osud, z čeho pramení silná pověřivost a striktní dodržování náboženských praktik. Tato víra v nadpřirozený svět souběžně funguje a prolíná se s různými náboženstvími.³⁶ Tradiční lidová víra v posmrtný život, ze které vychází uctívání předků, je důležitou součástí kultury a každodenního života Vietnamce. Každá domácnost má vlastní oltář, kde jsou předkové uctíváni pomocí pravidelných obětí, rituálních darů a modliteb při pálení vonných tyčinek.³⁷

³⁶ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 56.

³⁷ Ibid. s. 74.

Hlavní postavou tohoto obřadu je otec nebo nejstarší syn v rodině. Uctívány mohou být až čtyři rodinné generace a podoba oltáře závisí na bohatství rodiny. Tyto rituály mají za cíl chránit rodinu před veškerým zlem a zajistit její štěstí, zdraví a prosperitu. Prostřednictvím modliteb lidé žádají své předky o ochranu a pomoc při důležitých životních volbách a rozhodnutích, jako např. svatba, narození dítěte, zkoušky, stavba domu, nemoc atd.³⁸

Obr. 6. Oltář pro uctívání kultu předků

Všechny tradiční svátky se ve Vietnamu řídí lunárním kalendářem, který se od evropského liší počtem dnů i názvy roků. Každý rok je ve Vietnamu ve znamení jednoho z dvanácti zvířat zvěrokruhu: 1. krysa, 2. býk, 3. tygr, 4. kočka, 5. drak, 6. had, 7. kuň, 8. koza, 9. opice, 10. kohout, 11. pes a 12. prase. Kalendář neurčuje jen dny a měsíce, ale lidé si na jeho základě určují vhodné datum na cestování, svatbu otevření obchodu a další významné události.³⁹

Nejvýznamnějším svátkem v roce je Nový rok neboli Tet Nguyen Dan (zkráceně Tet), který v sobě, z evropského pohledu, spojuje náboženskou tradici, rodinnou pohodu Vánoc, bouřlivé slavení Silvestra a posvátnost Velikonoc. Na základě rozdílnosti solárního a lunárního kalendáře vychází den oslavy na datum mezi 21. lednem a 20. únorem evropského kalendáře. Vietnamci běžně neslaví narozeniny v den svého narození, ale oslavují je společně na svátek Tet, tudíž jsou všichni o rok starší. V tento den se rodiny schází, aby si do nového roku zajistily přízeň Štěstěny, a jednotlivé domácnosti vítají na svém prahu duchy svých předků.⁴⁰ Ve Vietnamu je každý o rok starší, neboť se počítá i když

³⁸ Ibid. 62-64.

³⁹ Ibid. s. 57-58.

⁴⁰ Ibid. s. 58-61.

je dítě teprve v matčiným lůnu. Na základě toho má dítě v den narození jeden rok. Když tedy dítě podle evropského standardu slaví první rok od narození ve Vietnamu už má dva roky.

Na Tet se otevírá tisíce vietnamských venkovních trhů, které nabízí základní věci jako třešňové květy, stromy kumquat, různé druhy květin, barevné dekorace, červené předměty zdobené vietnamským zvěrokruhem a slavnostní dárky pro nadcházející Lunární Nový rok. Červená barva, která během svátků zaplní ulice, ve Vietnamu značí štěstí a používá se při většině vietnamských oslav například jako balící papír na dárky včetně červených obálek a dekorací. Červená je také považována za šťastnou barvu, protože démoni a zlí duchové z legend se červené barvy báli. Často je doplňující barva žlutá, která symbolizuje bohatství, prosperitu, královskou hodnost, štěstí a změnu. Mnoho Vietnamců během svátku navštěvuje i buddhistické kláštery, protože věří, že Lunární Nový rok je nejposvátnějším časem, kdy vzdáváme úctu svým předkům a božstvům.

Obr. 7. Tradiční Tét dekorace

Svátek doprovází obrovské hostiny s tradičními pokrmy jako „bánh chung“ a „bánh tét“ z lepkavé rýže, vepřového masa a fazolí mungo zabalených ve čtverci z banánových listů, „giò lụa“ – vietnamská klobása z vepřového masa zabalená do banánových listů, „giò thủ“ - vietnamská klobása vyrobená z mletého vepřového masa, pyré z hovězího masa a jidášova ucha, „xôi gấc“ – červená lepkavá rýže vařená v dužině jackfruit a „nem ran“ – smažený jarní závitok s mletým masem a na drobně nakrájenou zeleninovou náplní. Hostina je doplněna velkými podnosy plných ovoce zdobeného vykrajováním. Součástí oslav jsou i taneční obřady s hlasitou hudbou a bubny, často s lvími tanečníky – Múa Lân. Lidé věří, že hluk z bubnů a petard odhání zlé duchy. Dalšími významnými událostmi jsou Tet Trung tho (Vietnamský dětský den), svatba nebo úmrtí člena rodiny

Obr. 8. Vietnamské sváteční pokrmy

Obr. 9. Slavnostní ceremonie Múa Lân

3.3.1 Rodina a společnost

Vietnamské hodnoty vycházejí z konfuciánství, které kladlo velký důraz na rodinu. Úzké rodinné vztahy jsou udržovány i se vzdálenými příbuznými (prarodiče, tety, strýcové, sestřenice, bratřenci atd.) Tyto hodnoty jsou postaveny na respektu a úctě ke starším nebo výše postaveným – rodiče,

učitelé, starší sourozenci. Zároveň mají starší povinnost se starat o ty „níže“ postavené. Hlavní roli v rodině má muž, působí zde však silná tradice obdivu žen a matriarchální kultura.⁴¹

Pro Vietnamce je důležité, aby svými osobními problémy nezatěžoval ostatní a na veřejnosti by se měl chovat slušně a nekonfliktně. Na pochybení jedince by se nemělo poukazovat na veřejnosti, aby nedošlo k zostuzení. Považuje se to za neslušnost. V případě, že je potřeba poukázat na chybu, řeší se to nepřímou cestou např. se nadřízeným nebo se starším rodinným příslušníkem. Ohleduplné chování je typické pro vietnamskou kulturu. Velmi důležité je i vzdělání, za které je rodina ochotná obětovat mnoho peněz.⁴² Na základě konfuciánské tradice, která řadí vzdělance na vrchol hierarchie, má vzdělání vysokou hodnotu. Posílení hodnoty vzdělání pramení z období válek ve 20. století, kdy bylo vzdělání pro některé generace zcela nepřístupné.

Vietnamské rodinné vazby je velmi těžké prohlédnout. Nápomocná není ani znalost příjmení, jelikož vietnamský systém křestních jmen a příjmení odlišný. Žena nepřebírá manželovo příjmení.⁴³

Děti přejímají příjmení po otci. Jméno Vietnamce se skládá ze tří částí. Jako první se většinou uvádí příjmení, za ním následuje střední jméno a rodné jméno. Např. Trần Ngọc Yên. Ve společnosti se osoba oslovuje rodným jménem – Yen, případně i se středním jménem – Ngọc Yen. Nikdy však příjmením – Tran. Děti někdy přejímají i příjmení z matčiny strany a následně mají dvě příjmení, střední jméno a rodné jméno.

3.3.2 Jazyk a písmo

Národním jazykem ve Vietnamu je vietnamština, která patří k mon-khmerské větvi a viet-muongské podskupině austroasijských jazyků. Skládá se ze šesti tónů a je rozlišována na tři dialekty, severní, střední a jižní, stejně jako geografické členění Vietnamu. V současnosti je tento jazyk zapisován latinkou, která se do Vietnamu rozšířila v 16. století pomocí křesťanství. Nahradila tak původní čínské znaky.⁴⁴

Vietnamština je na celém území Vietnamu jednotná, v písemné podobě spojená jednotným pravopisem bez ohledu na zvláštnosti výslovnosti, jež cizincům, kteří se naučili výslovnosti jedné části

⁴¹ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 100.

⁴² Ibid. s. 101.

⁴³ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORA VCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 326.

⁴⁴ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN: 978-80-7106-965-2. s. 8-9.

*Vietnamu, při komunikaci v jiné části Vietnamu mohou působit značné potíže. Hlavní rozdíly mezi dialekty jsou totiž ve výslovnosti a pravopis tyto rozdíly nezachycuje.*⁴⁵

3.4 Náboženství

Buddhismus, konfucianismus a taoismus ovlivňují Vietnam již od prvních staletí našeho letopočtu. Z Indie se do Vietnamu na jih dostal hinduismus. Již dříve zde byl uctíván animistický kult. V současnosti se hlásí nejvíce obyvatel k buddhismu (odhadem 50 %), dále 10 % katolíků, protestanti, islamisté a hinduisté.⁴⁶

Buddhismus je duchovní systém původem z indického subkontinentu, jehož základy byly položeny Buddhou Šákjamuni v době cca 500 let před naším letopočtem. Cílem buddhismu je dosáhnout probuzení mysli, neboli osvícení, kterého Buddha dosáhl ve věku 35. Buddhistické metody zahrnují učení o fungování světa, meditaci a vlastní práce s myslí. Jsou velmi logické a srozumitelné. Buddhismus směřuje věřícího k vedení morálního života, uvědomění si svých myšlenek a činů, k rozvinutí moudrosti, soucitu a porozumění.⁴⁷

Obr. 10. Zlatý Buddha v Đà Lạt

⁴⁵ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 71-72.

⁴⁶ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN: 978-80-7106-965-2. s. 9.

⁴⁷ Co je buddhismus? - BuddhaWeb. *BuddhaWeb - Buddhismus jako nadčasová moudrost* [online]. Copyright © Buddhaweb, created by [cit. 22. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.buddhaweb.cz/co-je-buddhismus/>

Obr. 11. Chrám Bái Đính v provincii Ninh Bình

Konfucianismus (Ngo giáo) je systém myšlenek a názorů, obsahující učení o státě, morálce a mezilidských vztazích. Duchovním otcem je čínský mudrc Konfucius (Khong Tu). K zásadním filozofickým myšlenkám patří morální kodex založený na etice, lidskosti a lásce. V Konfucianismu je rodina jako primární jednotka společnosti i státu. Konfucius definoval tři základní vazby jedince, založených na dodržování práv a povinností členů rodiny. Jedná se o vztah mezi otcem a synem, který je nejsilnější, manželem a manželkou a starším a mladším bratrem.⁴⁸

Cílem lidového náboženství Taoismu je naprosté splynutí člověka s přírodou, které má zajistit nesmrtelnost nebo alespoň dlouhý život. Tohoto splynutí je dosaženo pomocí meditace, duševního a fyzického cvičení, diet a vzdělávání. Taoismus obsahuje prvky animismu a okultismu a na rozdíl od konfucianismu zdůrazňuje rovnost všech lidí.⁴⁹

⁴⁸ Konfucianismus ve Vietnamu [online]. Kateřina Nováková [cit. 22. 12. 2021]. Dostupné z: <http://www.sea-l.cz/media/1084/nokonfucian.pdf>

⁴⁹ Světová náboženství [online]. Světové náboženství [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.svetova-nabozenstvi.cz/taoismus>

3.5 Módní prvky

Móda ve Vietnamu je obecně velmi rozmanitá. Každá provincie má svá specifika a odlišnosti co se týče stylu. Během tisíců let se tradiční oblečení všech etnických skupin změnilo, ale každá etnická skupina si samostatně zachovala své vlastní charakteristiky.⁵⁰

Historie textilií a oděvu od doby bronzové se odvíjí nejen od různých národů žijících na území Vietnamu, ale i od dlouhého období čínské a kratšího období francouzské nadvlády a kulturních vlivů. Dynamické reakce na čínské a jiné formy vnějšího vlivu byly důležitým rysem historie vietnamského oblékání již více než dva tisíce let, což vytvořilo osobité styly vietnamského oblékání.⁵¹

Adekvátní oblečení hraje ve vietnamské společnosti významnou roli. Ženy obvykle nenosí sukně nad kolena a muži nenosí šortky. Je-li dospělý člověk v krátkých kalhotách, je to považováno za neslušnost.⁵² Zároveň není neobvyklé vidět na ulicích mladého muže v pyžamu, ale pro staré muže je pyžamo a sandály jako běžné denní oblečení přijatelné.

Proto, aby dosáhli světlé pleti jsou během pobytu venku zahaleni do dlouhých rukávů a masek. A zároveň se chrání před výfukovými plyny a znečištěným ovzduším. I přes tropická vedra jsou lidé zahaleni do dlouhých kalhot, rukavic a klobouku. Jen aby se uchránili před sluncem a neopálili se. Neboť se tmavý odstín kůže pojí s manuální prací na polích.⁵³

⁵⁰ CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online]. Copyright © 2008 [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

⁵¹ HOWARD, Michael C. *Textiles and clothing of Việt Nam: A history*. Jefferson, NC : McFarland et Company, Inc., Publishers, 2016. A History. ISBN: 978-80-7106-965-2. s. 9.

⁵² JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísní - společnost při ČT, 2005. ISBN isbn80-903510-1-8. s. 57.

⁵³ CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online]. Copyright © 2008 [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

Obr. 12. Zahalená žena na skútru

Tradičním vietnamským symbolem známým po celém světě je kónický klobouk zvaný Nón lá. Tento styl klobouku se používá především jako ochrana před sluncem a deštěm. Slouží také jako košík pro ženy jdoucí na trh, ovívadlo v horkých letních dnech, a dokonce i jako památný předmět.

Klobouk se nosí jako součást společenského oděvu a údajně se ve Vietnamu objevily asi před 300–400 lety. Na výrobu klobouku je potřeba bambus a palmové listy sušené na slunci. Pro kónický klobouk z oblasti Hue je typická vyšitá a nakreslená báseň. Říká se mu Nón Bài Thơ (klobouk s poezií).⁵⁴

⁵⁴Nón Lá. *Laguna Lãng Cô* [online]. [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: <http://www.lagunalangco.com/en/destination/culture-history/non-la/>

Obr. 13. Ženy vyrábějící Nón lá

Tradiční kroje Vietnamců bývají velmi jednoduché a skromné. Ve feudálních dobách existovala přísná pravidla oblékání. Lidé nižší vrstvy nesměli nosit oblečení v jiných barvách než černá, hnědá nebo bílá. Kostýmy ve žluté barvě byly vyhrazeny pro krále. Fialová a červená barva oděvu byla určena pro vysoké soudní úředníky, zatímco modré šaty nosili výhradně níže postavení úředníci. Mužský oděv se postupně měnil spolu se společenským vývojem. Tradiční souprava dlouhých šatů a turbanu ustoupila moderněji vyhlížejícím oblekům, zatímco obchodní košile a kalhoty nahradily tradiční košile s dlouhým rukávem a široké kalhoty. Tradiční kroje stále existují a stále více se vyvíjí úsilí o obnovu tradičních festivalů a zábav spolu s kroji.⁵⁵

Ao Dai, v překladu dlouhé šaty, je typický vietnamský široce uznávaný národní symbol. Je to dlouhá původně hedvábná tunika s konvenčně vypadajícím přiléhavým límcem se zapínáním na knoflíky po levé straně. Pánská tunika sahá ke kolenům a obvykle se nosí s volnými kalhotami. Dámská varianta Ao Dai je dlouhá až ke kotníkům, nosí se přes dlouhé volné kalhoty, její vrchní část obepíná

⁵⁵ CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online]. Copyright © 2008 [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

tělo a rozparky na bocích dosahují i nad výšku pasu, což umožňuje volný pohyb. V minulosti barva Ao Dai ve Vietnamu vyznačovala postavení muže ve společnosti. Zlatá barva ve starověkém Vietnamu představovala královskou urozenost. Královské Ao Dai byly vyšíváné draky, kteří reprezentovali jejich sílu a moc. Vysoce postavení úředníci nosili fialové Ao Dai a obyčejní lidé nosili různé odstíny modré.⁵⁶

Tento oděv je relativně nový. Au Dai pochází z 20. let 20. století a byly převzaty z čínských dlouhých šatů, staly se populárními ve 30. letech 20. století a prošly mnoha změnami. Většina Ao Dai se vyrábí v malých obchodech, s 5 až 30 krejčími, kteří produkují 25 až 150 Ao Dai týdně. Konkurence je velká, proto jsou ve Vietnamu cenově dostupné pro všechny vrstvy.⁵⁷

V současnosti Au Dai nosí většinou pouze ženy a dívky. Muži zcela výjimečně. Standardní oděv je pro studentky, stejně jako ženský personál v kancelářích a hotelech. Dále se nosí při formálních a slavnostních příležitostech, kdy chtějí zdůraznit svou národní nebo etnickou identitu.⁵⁸

Tradiční hedvábná Au Dai se nosila s dřeváky. V dnešní době se však vyrábí z různých dostupných materiálů jako polyester, a obuv si člověk volí podle svých možností a účelu.

Obr. 14. Dámské Ao dai

⁵⁶ Traditional Dress of Vietnam for Men and Women | Holidify . *Holidify / Discover Your Next Holiday / Trip Planner and Guides* [online]. Copyright © Holidify Travels Pvt Ltd. [cit. 05. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.holidify.com/pages/traditional-dress-of-vietnam-1398.html>

⁵⁷ CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online]. Copyright © 2008 [cit. 05. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

⁵⁸ Áo dài - tradiční vietnamské šaty: Do Vietnamu bez cestovky. *Levně do Vietnamu bez cestovky, rady na cestu, zkušenosti s cestováním* [online]. [cit. 05. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.vietnamista.cz/products/ao-dai-tradicni-vietnamske-saty/>

Obr. 15. Pánské Ao dai

Guốc Mộc, v překladu dřeváky, jsou tradiční dřevěné sandály. První zmínky o Guốc Mộc jsou ze třetího století. Dále v 15. století se objevily bambusové sandály vyrobené z bambusových kořenů. Začaly je nosit i obyvatelé, kteří až do této doby chodili neobutí. Později lidé nosili dřevěné sandály v domácnostech a bambusové sandály se ponechaly jako obuv pro návštěvníky. Podešvová část byla tlustá s mírně nadzvednutou špičkou a předním otvorem vedle upletená měkká textilní látka, která byla po stranách připevněná jako popruh. Zakřivený tvar podešve chránil uzel předního popruhu před odřením o zem. Dámské dřeváky měly tvar přesýpacích hodin a pánské byly rovné. Bílé dřevo zůstalo nenatřené, pouze zámožní lidé měli dřeváky natřené černou a hnědou se světlým trojúhelníkem po stranách. Dále se vyráběly dřeváky i z kokosových skořápek nebo světlého dřeva natřené bílou a zlatou barvou s vyšívanými pásky.⁵⁹

⁵⁹ Wooden shoes: Guốc Mộc : Vietnamese wooden sandals. *Wooden shoes* [online]. [cit. 06. 01. 2022] Dostupné z: <http://historyofwoodenshoes.blogspot.com/2017/09/guoc-moc-vietnamese-wooden-sandals.html>

Obr. 16. Dřeváky Guốc Mộc

Dřeváky byly postupem času nahrazovány sandály a pantoflemi z různých materiálů, koženou obuví atp. Například takzvané sandály strýčka Ho, které se vyráběly z pneumatik, jsou spojovány s vietnamskými vojáky a svůj název získaly po tehdejší prezidentu Ho Či Minovi. Tato obuv byla velmi jednoduchá na výrobu a skýtala mnoho výhod, jako jsou – odolnost, jednoduchá údržba, nízká hmotnost, pohodlí a praktičnost v nepříznivých terénech a počasí. I když dnes už se sandály z pneumatik běžně nenosí, pro mnoho lidí jsou sandály strýčka Ho stále cenným suvenýrem.⁶⁰

Obr. 17. sandály strýčka Ho

⁶⁰ Find the history of legendary sandals in Vietnam. *scienceinfo.net* [online]. [cit. 06. 01. 2022]. Dostupné z: <https://scienceinfo.net/find-the-history-of-legendary-sandals-in-vietnam.html>

Další typickou obuví pro Vietnam jsou voštinové (struktura včelích pláství) pantofle. První model voštinových sandálů vyráběla továrna na plasty Hai Phong, která zajistila pantofle ochrannou známku Tien Phong. Sandály jsou vyrobeny z přírodního kaučuku, většinou v odstínech bílé, žluté až béžové barvy. Podešev bývá silná a tvar má jednoduchý design s perforovaným pásem. Tento typ obuvi se stala velmi populární v 80. až 90. letech. na základě své praktičnosti, pohodlnosti a velkému výběru modelů.⁶¹

Obr. 18. Voštinové pantofle

Nejznámějším typem obuvi jsou žabky, někdy známé jako vietnamky nebo flip flop. Žabky se objevily již před 6000 lety a byly průběhem času modifikovány a vyráběny z různých materiálů. Tento typ obuvi je rozšířený po celém světě.⁶²

Vietnam byl definován materiální jednoduchostí až do implementace politiky Doi Moi z roku 1986, která otevřením vietnamských mezinárodních obchodních cest umožnila proudit do země americké konzumní ideály. Tenisky se tak staly oblíbenou obuví u středoškolských studentů a mladých dospělých – vietnamských mileniálů – kteří se duchovně žijí módou a konzumní kulturou. Vzhledem k tomu, že jejich výběr oděvů ve škole byl omezen na uniformy, mnozí přijali svobodu výběru pěkné obuvi.⁶³

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ For Vietnam's Millennials, Sneakers Reflect American Ideals, Self-Expression and Nostalgia - Saigoneer. *Exploring Saigon and Beyond - Saigoneer* [online]. [cit. 06. 01. 2022]. Dostupné z: <https://saigoneer.com/saigon-culture/20406-for-vietnam-s-millennials,-sneakers-reflect-american-ideals,-self-expression-and-nostalgia>

3.5.1 Materiály a techniky

Tradice tkaní na tkalcovském stavu sahá až do starověku. Nejstarší typ látky byl vyrobený z vláken z utlučené stromové kůry. Ve Vietnamu je také staletou tradicí tkaní hedvábí a vyšívání. Kvalita hedvábí se lišila podle využití a místa výroby. Hedvábí vyšší kvality bylo určeno hlavně elitě a k vývozu. Dále existuje celá řada materiálů ze stromů, lián a trav, které byly použity k výrobě lýkových vláken pro tkaní.⁶⁴

Vietnamský brokát je tkaný v malých obcích s bohatou tradicí tkaní hedvábí, kde symboly a vzory jsou součástí jejich dědictví a historie. Brokátové tkaní ovládalo etnikum Cham, rozšířené v různých oblastech Vietnamu. Tkaniny z hedvábného brokátu v různých sytých barvách, vzorech a detailech jsou tkané kovovými nitěmi. Stylizované vzory jsou zdobeny mnoha typy vzorů, jako jsou: květina, pták, želva, gong, sloní kel a mnoho dalšího. Barvy mají v brokátu podstatný význam. Červená představuje vášeň a lásku, žlutá znamená světlo a harmonii mezi člověkem a přírodou.⁶⁵

Obr. 19. Vietnamský brokát s tradičními vzory

Vyšívání má ve Vietnamu dlouhou historii, kde různé etnické skupiny vyvinuly umění po mnoho staletí do jedinečné formy kulturního vyjádření. Umění vyšívání na hedvábí se do komunit na severu dostalo v 17. století z Číny. Na původní hedvábnou výšivku se využívalo pouze pět barev nití – žlutá,

⁶⁴ HOWARD, Michael C. *Textiles and clothing of Việt Nam: A history*. Jefferson, NC : McFarland et Company, Inc., Publishers, 2016. A History. ISBN: 978-80-7106-965-2. s. 16-23.

⁶⁵ TEXTILES OF VIETNAM - 2WORLD TEXTILES & CRAFT TOURS. *2WORLD TEXTILES & CRAFT TOURS - 2World Textiles and Craft Tours* [online]. [cit. 07. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.2worldtours.com.au/vietnamese-textiles.html>

červená, zelená, fialová a modrá – a používaly se především ke zdobení chrámů a pagod. Vãn Lãm je považován za jednu z kolébek tradičního vyšívání, které je ve Vietnamu velmi známé.⁶⁶

Zlato a stříbro se k výrobě šperků ve Vietnamu používalo již ve 2. století. Šperky se vyráběly za pomoci tří různých technik – vyřezávání, lití a proces leštění kovu. Tyto tři techniky lze kombinovat a vytvářet různé šperky nejčastěji ve tvaru květiny nebo ptáka. Vyrábí se nejen náhrdelníky, náramky, náušnice a prsteny, ale také drobné kuchyňské nádobí.⁶⁷

Současná móda ve Vietnamu je jako většina zemí ovlivněna globalizací a západními vlivy. Vietnamské tradiční kroje byly ovlivněny západním módním trendem a nahrazeny modernějšími a pohodlnějšími styly oblečení, ale tradiční vzhled a hlavní charakteristiky jsou stále zachovány. Vietnamci jsou stále hrdí na svůj jedinečný styl oblékání a kulturu.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online]. Copyright © 2008 [cit. 07. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

4 HISTORICKÝ KONTEXT ČESKO-VIETNAMSKÝCH VZTAHŮ

Čtvrtá kapitola je zaměřena na historický vývoj česko-vietnamských vztahů, ale také na důvody migrace vietnamských občanů na území České republiky. Mnoho českých obyvatel si v souvislosti s vietnamskou menšinou často klade otázky: Proč je tady tolik Vietnamců, a proč zrovna v České republice. Tato část má významnou funkci v pochopení současné existence Vietnamců na území českých zemí. Zabývá se jednotlivými časovými etapami od počátků navázání diplomatických vztahů až po současnost. Pro jednodušší orientaci je text rozdělen do dvou podkapitol, kdy dělicím mezníkem je rok 1989.

4.1 Řízená migrace před rokem 1989

Za počátek organizované migrace vietnamských obyvatel na české území se dá považovat už rok 1956 k navázání diplomatických vztahů 2. února 1950 mezi Československou republikou a Vietnamskou demokratickou republikou.⁶⁸

Vietnam se nacházel v těžké situaci válečné i hospodářské krize, krize zdravotní péče, krize vzdělání. To bylo důvodem pro využití možnosti vzdělání studentů v zahraničí. Silná tradice vzdělanosti podpořila zájem studentů o toto vzdělání, a na základě mezivládních dohod do Československa začali proudit žáci odborných průmyslových škol stejně jako studenti škol vysokých. Brzy je následovali první praktikanti a studenti postgraduálního studia. Podle kvótami omezeném systému přijímání zahraničních studentů přijíždělo do Československa 20-50 studentů ročně. V roce 1956 byla podepsána dohoda o vědeckotechnické spolupráci, která měla podpořit rozvoj hospodářských styků. Na jejím základě byli vybráni vietnamští praktikanti, učňové a pracující vybraných oborů (strojírenství, potravinářský průmysl, textilní a obuvnický průmysl).⁶⁹

V témže roce 1956 přijela první skupina sto dětí-sirotků, kteří byli umístěni do dětského domova v Chrastavě. Mnozí z nich zůstali v České republice po většinu doby svého života a vystudovali české školy, jak základní, tak i později odborné. Následné podepsání mezistátních dohod zapříčinilo pracovní migraci až 2100 vietnamských občanů roku 1967. Oficiálním důvodem příchodu bylo vyškolení kádrů pro pomoc při obnově zdevastovaného Vietnamu. Dále se však uvádí jako možné vysvětlení příčiny příchodu splácení válečného dluhu velmi špatně placenou prací. Migrace vietnamských osob byla zároveň nouzovým řešením nezaměstnanosti ve Vietnamu. V první polovině osmdesátých let bylo Československem, na základě podepsání další dohody, přijato až 30 tisíc

⁶⁸ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturální společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 103.

⁶⁹ Ibid. s. 103-104.

především studentů a stážistů v továrnách. Jejich pobyt byl omezen na dobu maximálně sedmi let. Vietnamci žili odděleně od české společnosti, která mnohdy z důvodů nízké informovanosti neměla ani tušení o jejich příchodu.⁷⁰

Dělníci a učňové po příjezdu žili v nelehkých podmínkách pod neustálou kontrolou. Například Vietnamec nesměl chodit sám ven nebo se nesměl stýkat s Vietnamkou. V případě návštěvy osoby opačného pohlaví na kolejích nebo ubytovně musely být otevřené dveře, nebo byla nutnost přítomnosti třetí osoby. Po roce 1982 se podmínky rozvolnily a Vietnamec se mohl scházet s Vietnamkou, ale ta nesměla otěhotnět. V takovém případě hrozil okamžitý návrat do Vietnamu. Dále bylo u vietnamských mužů studentů zakázáno nosit dlouhé vlasy, džínové košile a jiné západní oblečení.⁷¹

Vysoký počet Vietnamců, začal být vnímán českou společností negativně. Hlavními příčinami bylo, že oproti svým předchůdcům z 60. a 70. let neudržovali žádné přátelské vztahy a neznalost jazyka, a kultury. K nepochopení přispělo i jejich intenzivní cestování a začínající podnikání na českém území, s čímž se česká společnost dosud nesešla. To zapříčinilo u majoritního obyvatelstva 80. let mnohé předsudky a stereotypy.⁷²

4.2 Imigrace po roce 1989

Revoluce v Československu (listopad 1989) se stala jednoznačně přelomovým obdobím pro česko-vietnamské vztahy. Po rozpadu Česka a Slovenska nedošlo k úplnému ukončení spolupráce, ale došlo k výrazné změně, která ovlivnila politické, ekonomické i kulturní vztahy. To zapříčinilo odchod mnoha vietnamských dělníků zpět do Vietnamu, ale i přes to na českém území velká část zůstala.⁷³

Z důvodu nedůsledného systému československého zákonodárství bylo jednoduché získat pracovní povolení a na jeho základě pak i trvalý pobyt, což bylo lákadlem pro novou vlnu ekonomických uprchlíků.⁷⁴

⁷⁰ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 319.

⁷¹ BROUČEK, Stanislav. *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR* [online]. Praha, 2003 [cit. 10. 01. 2022]. Studie. Etnologický ústav Akademie věd České republiky. s. 17-19.

⁷² ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 99-100.

⁷³ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN isbn:978-80-7106-965-2. s. 275.

⁷⁴ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 320.

Koncem 20. století se do Česka dostávají Vietnamci i z okolních zemí např. z Německa, ale majorita nově přicházejících migrantů je stále z Vietnamu. Důvodem migrace už není jen získání kvalitního vzdělání a zlepšení své a rodinné ekonomické situace, ale také následování rodinného příslušníka (bez primární motivace k podnikání) a získání lepšího vzdělání a pracovních příležitostí pro své potomky.⁷⁵

V roce 1994 dochází k podepsání několika dalších dohod, na základě kterých jsou do České republiky opět vysláni učňové a pracovníci, ale jedná se pouze řádově o desítky osob ročně.

A po delší odmlce v roce 1996 a 1997 podepsali ČR a VSR několik dohod pro prohloubení ekonomických vztahů.⁷⁶

I v období své ekonomické transformace Česká republika nadále poskytuje Vietnamu humanitní a rozvojovou pomoc (např. nemocnice Vietnamsko-československého přátelství v Hai Phong) a tyto země nadále udržují vzájemnou komunikaci.⁷⁷ Po celá 90. léta bylo pro většinu Vietnamců výdělečnou činností stánkový prodej spotřebního zboží z Asie. Nejčastěji se tvořily komunity, za vidinou většího zisku ve velkých městech – Praha, Brno, Ostrava a dále v pohraničí – Cheb, Železná Ruda, Aš, Potůčky a jiné, kde se nacházeli majetnější obyvatelé sousedních států.⁷⁸

Později Vietnamci začali otevírat kamenné obchody a zaměstnávat české prodavače. Jako jediní imigranti neohrožují přímou konkurencí na trhu práce majoritní obyvatelstvo, ale naopak vytvářejí nové pracovní příležitosti.⁷⁹

⁷⁵ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9 s. 103.

⁷⁶ Ibid. s. 91.

⁷⁷ HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN isbn:978-80-7106-965-2. s. 276-277.

⁷⁸ MARTÍNKOVÁ, Šárka, Eva PECHOVÁ, ed. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika (informační příručka Policie ČR)*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7312-063-4. s. 11.

⁷⁹ JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísni - společnost při ČT, 2005. ISBN 80-903510-1-8. s. 56.

5 SOUČASNÍ VIETNAMCI V ČESKÉ REPUBLICCE

Poslední kapitola teoretické části, která se zabývá vietnamskými obyvateli na území České republiky, podrobněji zmiňuje specifika vietnamské komunity, členění podle doby příchodu a hierarchie. Kapitola přibližuje rozdíly v komunikaci mezi vietnamskou a českou majoritní společností a následně hlouběji nahlíží na jednotlivé generace. Závěrečná část je věnována současným designerům s vietnamským původem tvořících na českém území.

5.1 Charakteristika vietnamské společnosti

Vietnamci tvoří po Ukrajincích a Slovácích třetí nejpočetnější skupinu cizinců v České republice. Podle oficiálních statistik, které se vážou k roku 2019, tvoří vietnamskou komunitu 61 tisíc obyvatel.⁸⁰

Důvody migrace Vietnamců do České republiky, jak bylo vysvětleno v předchozí kapitole, jsou hlavně ekonomické, touha zajistit lepší životní podmínky a kvalitnější vzdělání svým dětem.

Místem největší koncentrace vietnamského obyvatelstva jsou velká města zejména v prostředí velkých tržnic. Hlavním centrem vietnamské komunity v České republice je SAPA v Praze – Libuši. Někdy je také přezdívána jako „malá Hanoj“, která je obchodním, kulturním, správním i mediálním střediskem. Nacházejí se zde sklady, prodejny, bistra, kasina, kadeřnictví, poradenské firmy, realitní kanceláře a mnoho dalšího.⁸¹

Obr. 20. SAPA v Praze – Libuši

⁸⁰ Cizinci v Česku | Česko v datech. *Česko v datech* [online]. Copyright © 2021, Česko v datech [cit. 12. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/129-cizinci-v-cesku/>

⁸¹ ŠIMEČKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN 978-80-85394-72-6. s. 17-18.

Vietnamská komunita je typická svojí národní hrdostí a solidaritou. Vietnamci nadále ctí tradiční hodnoty, vzpomínají na svůj domov a Vietnam. To vše důvodem pro vznik různých svazů, tiskovin ve vietnamštině, center k výuce vietnamštiny atp.⁸² Pro vietnamskou komunitu je však typickým rysem i uzavřenost, která je zapříčiněna hlavně velkou odlišností kultur a jazykovou bariérou. Starší generace Vietnamců téměř nemluví česky, jejich čeština je zaměřená pouze na oblast jejich podnikání. Vietnamci často chovají obavy a nedůvěru k oficiálním institucím, mezi některými z nich panuje také nedůvěra k cizím lékařům.⁸³

Vietnamci někdy mezi sebou pro vlastní označení používají výraz Viet Xu, čte se jako Sú. Tento výraz vznikl fonetickým odvozením koncové slabiky od slova „Vietnamců“, které často slýchávali od Čechů ve spojení s jejich osobou a vnímali ji jako samostatné slovo.⁸⁴

5.2 Kulturní odlišnosti

S odlišností kultur souvisí i odlišné rysy jednání a chování, které byly častou příčinou nedorozumění. Dobrým příkladem je například *úsměv*, který má v Asii mnoho významů. Kromě tradičního evropského významu spojeného s pocitem radosti, humoru a veselosti, lze úsměv chápat v kontextu nepříjemné situace, smutku, rozhořčení nebo jako omluvu. Například když je mluvčí v nesnázích a snaží se zmírnit fakt, že se svými problémy obtěžuje. Úsměv také může být známkou neporozumění nebo nervozity mluvčího. Další rozdílný význam má přímý pohled do očí. Časté sklápění očí někdy doprovázené mírným sklopením hlavy nebo pohled k zemi neznámá nezájem, ale vyjádření úcty a pokory. Naopak přímý a dlouhý pohled do očí může být pro Vietnamce nepříjemný, mohou si ho vyložit jako příliš sebevědomé chování mluvčího, jako urážku. Při podávání rukou by se měly využívat obě ruce. První ruka se podává běžným evropským způsobem a druhou rukou se zakrývá spojený stisk rukou obou osob jako symbol úcty. Totéž platí u podávání předmětu oběma rukama druhé osobě. Vietnamská kultura se liší i citovým vnímáním. Doteky a objímání mezi přáteli jsou běžné a časté, vyjadřuje to jejich blízký vztah nikoliv orientaci. Zatímco intimnější projevy náklonnosti mezi milenci jsou na veřejnosti nepřijatelné. Vietnamci mají obecně stálou potřebu společenského kontaktu, jsou zvyklí se často navštěvovat. Pohostinnost je jedna ze základních

⁸² BALVÍN, Jaroslav. *Identita ve vztahu k národnostním menšinám: mezinárodní konference: 5. setkání národnostních menšin, 24. setkání Hnutí R, 10.-11. listopadu 2005, Praha*. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006. Praha a národnosti. ISBN isbn80-903727-0-8. s. 619.

⁸³ ŠIŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 104-105.

⁸⁴ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 127.

slušností. Každý, kdo přijde na návštěvu by měl být okamžitě pohoštěn. Také mlaskání a mluvení u jídla není výraz neslušného chování.⁸⁵

Další kulturní odlišností je silná rodinná vazba, kterou tvoří až tři generace. Tradiční rodina má pevný řád, kde má každý svoji pozici a úlohu upevnovanou způsobem oslovování členů odvíjejícího se od stáří osob. Při soužití v početném množství lidí může dojít k nedostatku soukromí, což nemusí být nutně problémem. Důraz je kladen hlavně na sepjetí s tradičními hodnotami, význam rodiny a úctu ke starším lidem.⁸⁶

Vietnamská kultura v Česku udržuje silnou tradici při přípravě jídla. „*Na přípravu jídla se vyčlení dvě i tři hodiny. U jídla, u kterého se sejde celá rodina, se tradičně řeší i ty nejdůležitější otázky domácnosti, obchodu vzdělání dítěte apod. Obědvá se velmi dlouho*“⁸⁷

Významnou tradici zastává uctívání předků prostřednictvím oltářů, které mají rodinu zajistit. Vietnamci nadále slaví vietnamské svátky, ale postupně přejímají i svátky české. Nejvýznamnějším vietnamským svátkem v roce je oslava Nového lunárního roku neboli Tét Nguyen Dán, kterou provází velkolepé přípravy.⁸⁸

Velkým rozdílem je pojem práce. Pověst Vietnamců se pojí s pracovitostí, což není úplně přesné. Na rozdíl od evropského standardu, kdy zaměstnanec má určitou pracovní dobu, po které tráví svůj čas různými způsoby, Vietnamec nerozděluje práci a zábavu.

„*Pojem volný čas je pro ně neznámý a dovolená je nepochopitelný evropský zvyk.*“⁸⁹ V případě nějakého krátkodobého výjezdu jedince do zahraničí se ostatní Vietnamci domnívají, že důvodem je nějaká práce s cílem dobrého výdělku nikoliv ve smyslu poznání nových kultur, míst nebo jídel. V současnosti se však tento životní styl mění.

5.2.1 Struktury vietnamské komunity

Vietnamská komunita je na českém území již od 50. let minulého století a za svoji existenci si prošla značnými změnami. Vytvořila si vlastní způsoby fungování a určitou pozici ve společnosti. Pro lepší

⁸⁵ Ibid. s. 150-159.

⁸⁶ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN isbn:80-902785-8-2. s. 379.

⁸⁷ ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN isbn:80-7178-648-9. s. 103.

⁸⁸ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN isbn:80-902785-8-2. s. 381.382.

⁸⁹ Ibid. s. 399.

porozumění komunity je klíčové charakteristické členění do tří základních skupin podle doby příchodu a následně hieratické rozdělení komunity.

První skupinou jsou starousedlíci – dospělí Vietnamci, kteří na české území migrovali během éry socialismu, ale i v 90. letech. Obě skupiny měly rozdílné podmínky a důvody příjezdu, nemění to však jejich významný vliv na formování současné vietnamské komunity. Většina z nich se dorozumí česky. Starousedlíci z revolučních dob před rokem 1989 (socialismus) na české území přijížděli společně většinou v podobném věku, pracovali nebo studovali a bydleli ve stejných prostorách. Všichni přijeli na časově omezené pobyty (4 až 7 let). Pobyt v jiném kulturním prostředí, bez rodinné opory se pocitově projevovaly jako stesk a smutek po domovu. Tyto společně prožívané pocity vedly k větší provázanosti ve skupinách, kde se všichni prakticky navzájem znali. Většinou se jednalo o mladé lidi z majetnějších rodin nebo z rodin, které disponovaly kontakty. Tito imigranti byli od majoritní společnosti relativně izolováni. Starousedlíci z porevolučních dob 90. let byli dospělí jedinci, většinou příbuzní a známí původních předrevolučních starousedlíků nebo se také vraceli ti, kteří už v Československu byli. Tito lidé přijížděli dobrovolně a na základě rodinných vztahů nemuseli vynakládat tolik úsilí při orientaci v novém prostředí. Přijížděli vybraní jedinci, na základě kolektivního výběru rodiny. Z počátku to byli muži a po stabilizaci ekonomické situace rodiny přijížděly i manželky s dětmi. Na rozdíl od migrantů ze socialistického období, kteří se v Československu vzdělávali, nepoznala tato skupina český vzdělávací systém a ani se dále neškolila ani aktivně nerozvíjela. Poznali jen práci v náročných podmínkách a veškeré úsilí soustřeďovali výhradně na výdělečnou činnost.⁹⁰

Do druhé skupiny spadají děti imigrantů – vietnamští Češi a čeští Vietnamci. Jsou to děti, které se narodily v Česku – druhá generace nebo přicestovali v nízkém věku – jedenapůltá generace a na rozdíl od svých rodičů absolvovali základní školu. Děti jsou potomky starousedlíků nebo i nově příchozích migrantů. Děti na rozdíl od svých rodičů, chodily do českých škol, což jim pomohlo v adaptaci na české prostředí, a čeština se pro ně stala hlavním komunikačním jazykem. Téma mladé generace bude detailněji přiblíženo v následující podkapitole.⁹¹

Poslední skupinou jsou nově příchozí dospělí (ekonomičtí) migranti, kteří přijíždějí od České republiky od přelomu století po současnost. Nově příchozí migranti se dělí na ty, kteří přijeli jako rodinní příbuzní starousedlíků a na zcela nově příchozí pracovní migranty. Charakteristické pro ně

⁹⁰ FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-174-9. s. 93.

⁹¹ Ibid. s. 94-96

je, že přijeli v době přísných migračních zákonů a horších ekonomických podmínek, kdy maloobchodní podnikání starousedlíků procházelo krizí. To zapříčinilo stěhování většiny starousedlíků z pohraničí do měst a vesnic s následným otvíráním kamenných obchodů. Vietnamci jsou v této době donuceni změnit maloobchodní prodej smíšeného zboží na večerky, nehtová studia nebo restaurace. Ekonomické změny vedou k tomu, že je potřeba mít alespoň základní znalost pobytových, živnostenských, daňových a jiných právních předpisů. Podskupina nově příchozí – rodinní příbuzní starousedlíků často spoléhají na pomoc od svých příbuzných a hůře se integrují do majoritní společnosti. Důvodem migrace bývá vlastní iniciativa na základě zkrslených představ a velkých očekávání. Druhá podskupina – noví pracovní migranti, je tvořena převážně dělníky a dělnicemi, kteří přijíždějí jako novodobí dočasní migranti. Jejich příjezd je reakcí na nedostatek levných pracovních sil prosperujícího českého průmyslu. Cestu jim zprostředkovávají pracovní agentury, které často vytváří dojem velkých výdělků. Náboru se účastní převážně Vietnamci z chudých oblastí a do Česka odjíždí bez předchozích zkušeností a kvalifikace, neinformovaní a důvěřiví. Špatnou ekonomickou situací, nízkou integrací a dluhy často dochází k jejich vykořisťování a zneužívání, popřípadě i k vykonávání protiprávní činnosti. Je jen otázkou času, zda tato skupina bude mít tendenci se usadit v České republice a integrovat do české společnosti.⁹²

Hierarchie vietnamské komunity se dělí do skupin, starousedlíků, samostatných obchodníků a skupiny nejnižší vrstvy. Starousedlíci jsou nazýváni *xu moc*. *Xu* – od slova Viet Xu – označení českých Vietnamců, a *moc* znamená „starý“, „plesnivý“ ve smyslu dlouholetého pobytu v ČR. Tyto osoby jsou respektovány a mají velký vliv na ostatní, disponují prvky patriarchální ochrany, z níž vyplývají závazky členů komunity. Prostřednictvím významných a mocných osob dochází k řešení různých sporů v komunitě, arbitráží mezi obchodníky apod.⁹³

Druhou skupinou jsou samostatní obchodníci a podnikatelé, kteří tvoří střední třídu komunity. Jsou provozovateli vlastních obchodů, často najímají české prodavače, hlídače, či chůvy pro své děti, které studují na českých školách. Po získání nezávislého statutu se stávají základnou pro další imigranty z Vietnamu, zejména členy svých rodin.⁹⁴

⁹² Ibid. s. 96-104.

⁹³ MARTÍNKOVÁ, Šárka, Eva PECHOVÁ, ed. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika (informační příručka Policie ČR)*. Praha, 2011. ISBN 978-80-7312-063-4. s. 17.

⁹⁴ Ibid. s. 17.

Nejnižší vrstvou hierarchie tvoří slabě zakořenění nově příchozí. Často zastávají pozici řadového prodáváče na trzích, kuchaře a číšníka ve vietnamských restauracích, pracovníka v továrnách, dělníka na stavbách apod. Do této skupiny spadají i noví pracovní migranti.⁹⁵

5.3 Mladá generace

V současné době žije v České republice mnoho mladých lidí vietnamského původu, kteří se narodili v České republice nebo přicestovali v dětství. Někteří z nich nikdy nebyli ve Vietnamu a své příbuzné poznají jen z vyprávění a po telefonu. Jejich vietnamština bývá špatná a za svůj mateřský jazyk považují češtinu. Někdy se jim říká banánové děti – na povrchu žluté, ale uvnitř bílé.⁹⁶

Vývoj a formování identity u vietnamských dětí probíhal zcela jinak než u jejich rodičů. Potomci imigrantů žijí ve dvou paralelních světech – v českém, který je prezentován školou a českými vrstevníky a vietnamském, prezentovaném rodinou a vietnamskými přáteli. Často používají dvě jména. České jméno (přezdívku) užívají jen pro české prostředí, doma je rodiče oslovují jejich vietnamskými jmény. Míra přijímání a odmítání jednoho z těchto světů se s každým jedincem liší.⁹⁷

Vnímání identity v rámci společnosti je podstatnou součástí vývoje identity. V momentě, kdy člověk vyrůstá ve dvou odlišných kulturách se stává otázka „kdo jsem a kam patřím?“ velmi častá. U vietnamských dětí imigrantů přirozeně vzniká rozpor identity, který může vést k tzv. kulturnímu dualismu. Což v praxi znamená, že se jinak chovají v rodinném kruhu a jiné kulturní vzorce využívají při komunikaci s českou společností.⁹⁸

Vietnamští rodiče s dětmi tráví velmi málo času z důvodu velké pracovní vytíženosti. Snaží se však dítěti zajistit všechny nezbytnosti, aby se co nejrychleji stalo přirozenou součástí české společnosti.⁹⁹ Dále dávají dítěti přístupem k dobrému vzdělání a všem vymoženostem západního světa šanci uskutečnit kariéru, kterou oni sami neměli. Kvůli nedostatku času rodičů však nedochází k předání tradičních hodnot a vzorce chování – pokora, poslušnost, udržování rodinné sounáležitosti, uctívání

⁹⁵ Ibid. s. 17-18.

⁹⁶ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN isbn:80-902785-8-2. s. 386.

⁹⁷ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 332.

⁹⁸ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 161-162.

⁹⁹ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 332.

předků a dodržování dalších tradic, které jsou po dětech velmi často intenzivně vyžadovány. Děti bývají v úzkém kontaktu s českou společností a úsilí rodičů často nechápu a je jim cizí.¹⁰⁰

Ve vietnamské komunitě je velmi známý Fenomén českých chův. Rodiče dávají svoje děti na hlídání českým chůvám, kterým pak děti říkají tety nebo babičky. Jsou to zpravidla pracující ženy, babičky v důchodu nebo maminky v domácnosti, které si přibraly k výchově svých vlastních dětí i děti vietnamské. Tyto děti pak u nich tráví po škole většinu času a rodiče si je vyzvedávají až ve večerních hodinách po práci. Některé děti zůstávají u svých chův i přes noc a o víkendech, kdy zas jezdí rodiče na nákup zboží. České chůvy velmi často zastupují rodiče ve výchově dětí, například přípravou do školy, učením českým tradicím a návykům, ježděním na společnými výlety atd. Trávením většiny volného času u české chůvy tak má velký vliv na formování vlastní kulturní identity. Některé děti si vybudují velmi blízký vztah, který udržují i poté, co vyrostou a k chůvě již nechodí.¹⁰¹

Motivace ke studiu je u vietnamských dětí obecně vyšší než u dětí českých. Důvodem je výchova a vedení rodičů, kteří mají silný vztah ke vzdělání vycházející z tradic konfuciánské kultury. Znalost jazyka a dosažení lepších výsledků je chápána rodiči jako vidina lepší budoucnosti pro své potomky.¹⁰²

Pro vietnamské rodiče je důležitá i pověst ve vietnamské společnosti a úspěchy jejich potomků jsou součástí jejich prezentace. Často dochází i ke srovnávání vlastních dětí s ostatními vietnamskými dětmi z jiných rodin s vidinou rodiče motivovat dítě k lepším výsledkům. Srovnávání však může mít negativní vliv na psychiku dítěte a také může vést k pocitům méněcennosti při nenaplnění očekávání rodičů.

Vietnamští rodiče jsou mnohdy odkázaní na své dítě, které často zastává pozici překladatele v záležitostech z běžného života, jako například ve škole, na úradech, u doktora apod. to dodává dítěti vědomí o schopnosti nahlížení na různé situace z pohledu obou kultur.¹⁰³

Typické je pro vietnamské děti i výpomoc rodičům. Běžně tak pomáhají v domácnosti například při vaření, ale také v rodinných podnicích. V případě, že dítě pracuje na tržnici, tak o tom příliš nemluví,

¹⁰⁰ ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 161.

¹⁰¹ *Asijatka.cz - Jednou rukou jím pho, druhou píšu špatné básně. A ty se usměj, ukaž básně*. [online]. [cit. 14. 01. 2022]. Dostupné z: <https://asijatka.cz/?s=chůva>

¹⁰² ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN 80-7319-055-9. s. 164.

¹⁰³ *Ibid.* s. 163.

a dokonce se za to stydí. Důvody souvisí s prezentací práce na tržišti a reflexí české společnosti, které dítě vnímá jako práce na tržišti znamená mít nižší sociálního statusu.¹⁰⁴

Svůj volný čas děti tráví nejčastěji doma koukáním na televizi, hraním si se sourozenci nebo venku s kamarády, popřípadě navštěvováním sportovních nebo kulturních aktivit. Rodinné výlety ve vietnamských rodinách nejsou obvyklé, kvůli pracovní vytíženosti rodičů. Prázdniny, pokud to finanční stav rodiny dovolí, děti tráví ve Vietnamu, aby poznali své příbuzné, zemi svého původu a naučily se lépe vietnamsky.¹⁰⁵

Po začlenění dítěte do většinové společnosti, se často stává, že přebírá i její naladění a názory. Časem může docházet k postoji dítěte, který směřuje k odmítání vietnamství. Dítě se současně vyrovnává s faktem, že je na vietnamské rodině sociálně i ekonomicky závislé. Tento rozpor, který si musí samo v sobě vyřešit, se může obrátit v tichý odpor k rodině. Mezi vietnamskými rodiči a jejich dětmi může vzniknout další rozpor na základě komunikační mezery, kdy dítě již ovládá češtinu a rodiče ne. Dochází tak ke ztrátě přehledu rodičů, co si děti povídají a čím žijí. To může vést nejen k většímu vzdálení se rodičům, ale také ke krizi autority v rodině. Rodiče se také obávají o budoucnost svých vietnamských dětí. Na jedné straně obavy pramení z rizika agrese ze strany lidí, kteří by mohli dětem ublížit z rasových důvodů. Druhou příčinou obav je strach o vnitřní vyrovnanost vietnamských dětí, které se pohybují mezi dvěma kulturami a hrozí jim ztráta vlastní identity.¹⁰⁶

V současnosti se z dětí vietnamských imigrantů stávají dospělí jedinci, kteří se přirozeně začlenili do českého prostředí. O stěhování do Vietnamu přemýšlí jen málo z nich, protože se jejich domovinou stala Česká republika. Země, kde strávili dosavadní většinu svého života a plánují zde svoji budoucnost. Život ve dvou kulturách s sebou přináší specifické nároky, kterým musí mladý člověk čelit a nějak se s nimi vyrovnat. Prosazení se v obou kulturách může být náročné. Život ve dvou kulturách může být velkým přínosem zkušeností a možností obohatit své myšlení o nové dimenze. Mladí Vietnamci, kteří tu vystudovali školy často pracují na různých pozicích v českých firmách nebo zakládají vlastní podniky a značky. Jejich způsob vedení podniku se však velmi liší od způsobů vedení svých rodičů. Lépe se adaptují, běžně se stýkají a komunikují s Čechy a při výběru životního partnera nelpí tolik na původu jako jeho rodiče.

¹⁰⁴ BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN isbn:80-903086-7-8. s. 325.

¹⁰⁵ Ibid. s. 322-323

¹⁰⁶ Ibid. s. 332-337

*Mladá generace Vietnamců vyrůstající v naší zemi nastoupila na cestu intenzivní integrace do většinové společnosti, čímž začala výrazně promlouvat do uzavřeného charakteru vietnamské komunity.*¹⁰⁷

Téma mladé generace Vietnamců a o jejich životě ve dvou odlišných kulturách, lze shlédnout v dokumentárním filmu, který vyšel v roce 2009 s názvem *Banánové děti*. Dále v roce 2017 vyšel krátký studentský snímek *Bo Hai*, který se snaží zachytit vztah mezi mladší generací, která se chová a mluví jako Češi; a rodiči, kteří se přistehovali do ČR a dělají vše, aby zajistili svou rodinu.

5.4 Vietnamští tvůrci a designéři v České republice

V České republice se s vietnamskou mladou generací v designovém oboru formuje mnoho mladých tvůrců. V zastoupení studentkou ateliéru keramiky a porcelánu na UMPRUM v Praze Quynh Trang Tran, studentkou ateliéru módní tvorby Annou Tran, zakladatelkou módní značky La Femme Mimi – „Mimi“ Lan Hoang Nguyen, produktovou designérkou Quynh Trang Tran a dalšími. Vietnamská kultura se promítá i ve tvorbě české značky doplňků NAUT, kterou založil v roce 2016 Filip Nguyen a Lukáš Procházka. Dále za zmínku stojí značka obuvi Dopham's, kterou založil česko-vietnamský pár – Viet Vít'a Do Pham se svou ženou Dajou Do Pham, jejichž značka nabízí unikátní zvyšující boty, ale také klasickou obuv.

Obr. 21. Projekt Nová naděje Quynh Trang Tran

¹⁰⁷ ŠIMEČKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN isbn978-80-85394-72-6. s. 8.

Obr. 22. Kolekce značky Naut

Obr. 23. Viet Vít'a Do Pham s Dajou Do Pham – obuv Dopham's

6 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

6.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem výzkumu je zjistit, jak se vyvíjeli konkrétní vietnamští tvůrci designu žijící v České republice. Co vše mělo vliv na vývoj tvůrčí identity a jejich vztah k vietnamské kultuře v rámci vlastní identity neboli, co pro ně znamená původ. Dále je cílem výzkumu zjistit přístup rodiny a vietnamské komunity k respondentům samotným.

6.2 Metody výzkumného šetření

Pro šetření byla zvolena metoda tzv. kvalitativního nestandardizovaného dotazování – pomocí polostrukturovaného rozhovoru s otevřenými otázkami.

V kvalitativním výzkumu je metoda nestandardizovaného rozhovoru jednou z nejvíce používaných způsobů sběru dat.¹⁰⁸

*V kvalitativním výzkumu mizí hranice mezi rolí výzkumníka a rolí zkoumané osoby, oba jsou rovnocennými partnery.*¹⁰⁹

*V typickém případě kvalitativní výzkumník vybírá na začátku výzkumu téma a určí základní výzkumné otázky. Otázky může modifikovat nebo doplňovat v průběhu výzkumu, během sběru dat a analýzy dat.*¹¹⁰

Zvolená metoda, která vede k otevřené diskusi, poskytuje náhled do soukromí respondentů a zároveň respondent může vyjadřovat své zcela subjektivní pohledy a názory včetně návrhů možných vztahů a souvislostí komunikovaných témat. Forma nestandardizovaného rozhovoru se váže k vytvoření příjemné a neformální atmosféry a přirozený průběh má za cíl získání autentických výpovědí.

6.3 Výzkumné otázky

Před započítím rozhovoru je důležitá příprava otázek. Struktura rozhovorů byla sestavena na základě výzkumných otázek primárních a sekundárních.

¹⁰⁸ DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7. s. 298

¹⁰⁹ Ibid. s. 300.

¹¹⁰ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 50

„Primární otázky jsou ty, které původně (primárně) formuloval interviewující se záměrem získat informace týkající se dané oblasti. Pozorného posluchače však v průběhu samotného rozhovoru s respondentem mohou napadnout desítky dalších otázek, tzv. sekundární otázky.“¹¹¹

Konkrétní výzkumné otázky se věnují tematickým okruhům – sociálním (rodina, přátelé, komunita), vývojovým (osobnost a tvorba) a kulturnímu vnímání.

6.4 Výzkumný vzorek

Cílem konstrukce vzorku kvalitativního výzkumu je reprezentovat populaci problému, populaci jeho relevantních dimenzí“¹¹²

Osoby pro výzkum byly vybrány ze skupiny mladých dospělých vietnamských designerů působících v České republice. Museli splňovat kritéria určitého mediálního povědomí a minimálně 5 let působení v oboru design. Pohlaví v tomto případě nehrálo významnou roli.

Zvolené participanty jsem znala již před vytvořením tohoto výzkumu z různých online médií. Všichni účastníci se zabývají designem na úrovni obživy. Byli vybráni dva čerství absolventi vysokých škol – reprezentující druhou generaci a žena, která jako první založila vlastní módní značku, spadající do jedenapůlté generace.

“**MiMi**” **Nguyen Hoang Lan** (43) je módní návrhářka a zakladatelka oděvní značky La femme Mimi. V roce 2007 oficiálně začala značku a tím se stala první vietnamskou návrhářkou tvořící v České republice. Momentálně provozuje pražský butik na adrese Štěpánská 53 s webovými stránkami www.lafemmemimi.com, kde prodává své oblečení. Módnímu návrhářství se více věnovala již na přelomu roku 2000. Šest let, než se ve třinácti letech přestěhovala do České republiky za maminkou, ji vychovávala babička. Maminka, která je v České republice od roku 1982 a spadá tak do první vlny Vietnamců migrujících za studiem i prací. Většinu základní školy chodila ve Vietnamu a závěrečné roky dostudovala dálkově z České republiky. Následně nastoupila na fakultu sociálních věd a mezinárodních vztahů na Univerzitě Karlově v Praze. S Prvním manželem s českým původem má dva syny.

¹¹¹ FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Vyd. 2. Přeložil Petr BAKALÁŘ. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-815-9. s. 178.

¹¹² DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN isbn80-246-0139-7. s. 300.

Obr. 24. Butik La femme Mimi

Obr. 25. Kolekce La femme Mimi

Anna Tran (Tra Vinh) (29) je módní návrhářka, která čerstvě absolvovala bakalářské studium na UMPRUM – Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze a momentálně zakládá svoji stejnojmennou značku v Praze spolu s českými kamarádkami. Narodila se v České republice. Rodiče přijeli

v 90. letech za prací, což bylo důsledkem častého stěhování. Většinu života Anna strávila na Moravě, kde ji v dětství hlídala česká chůva (babička). Následně chodila na Střední uměleckoprůmyslovou škola v Uherském Hradišti, Vyšší odbornou školu oděvního návrhářství v Praze a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze

Obr. 26. Anna Tran

Obr. 27. Modelka v šatech od Anny Tran

Quang Huy Pham (28) je produktový designér, který se věnuje designu nábytku, spotřební elektroniky či kuchyňského náčiní. Momentálně pracuje jako freelancer a ve dvou firmách na částečný úvazek. V roce 2017 obdržel Národní cenu za studentský design. Narodil se v České republice a používá zkrácenou verzi svého jména – Huy (jméno) Pham (příjmení). Rodiče migrovali v 90. letech za prací v továrně v Mostě, kde také vyrůstal a absolvoval základní školu. Po skončení komunismu se rodiče rozhodli zůstat a pokračovali „klasickou cestou“ - tržnice a následné otevření večerky. Huy Pham dále studoval na Univerzitě Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem na Fakultě umění a designu a následně na pražské UMPRUM – Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze.

Obr. 28. Skleněné hrnce od Huy Pham

Jeho významným dílem je diplomová práce s názvem *Design na křižovatce kultur*, která se zabývá otázkami inspirace cizí kulturou a střetem dvou kultur při procesu navrhování a interpretace výsledného díla, a to především mezi západními (evropskými) a východními (východoasijskými) kulturami. V diplomové práci používá vlastní identitou vietnamského Čecha 2. generace, jako zdroj inspirace pro svoji tvorbu. Hmotným výsledkem je kniha a série konceptuálních objektů.¹¹³

¹¹³ Huy Pham – Huy Pham Design. *Huy Pham – Huy Pham Design* [online]. [20. 01. 2022]. Dostupné z: <http://huypham.eu>

Obr. 29. diplomová práce s názvem *Design na křižovatce kultur* od Huy Pham

6.5 Metoda sběru dat, analýza a interpretace dat

Respondenty jsem prvotně oslovila přes sociální sítě, kde jsme se domluvili na osobní schůzce a následně jsme se setkali přímo v prostorách butiku a v kavárnách. Žádný z respondentů neměl větší problém mluvit o zmíněném tématu. Výpověď respondentů nebyla ovlivněna požadavky zodpovězení jednotlivě seřazených otázek. Rozhovory byly po celou dobu jejich průběhu nahrávány na diktafon. Po realizaci rozhovorů došlo ke zpracování dat pomocí ruční transkripce rozhovorů, a následně jejich kódováním. Data byla zpracována metoda otevřeného kódování.

Kódováním se rozumí rozkrytí dat směrem k jejich interpretaci, konceptualizaci a nové integraci.¹¹⁴

Otevřené kódování je dosaženo prvotním průchodem dat, při kterém dochází k lokalizaci témat v textu a přiřazování jim označení. Tím jsou odhaleny v datech určitá témata, která jsou následně roztržena a seskupena do jednotlivých skupin – kategorií na základě jejich podobnosti. Vzniklý seznam témat, při kterém jsou seskupovány pojmy kolem sledovaných jevů a oblastí prochází tzv. procesem charakterizace kategorií a pojmenováním.¹¹⁵

Vzniklý seznam kategorií, sestavený na základě hledání vzájemných souvislostí byl na závěr šetření analyzován a interpretována. Vyhodnocená data tak podávají odpovědi na samotný cíl výzkumu.

6.5.1 Kategorie č. 1 – Vyrůstání „bez rodičů“

Druhá generace Vietnamců v České republice je specifická tím, že nemalou část svého dětství trávili u české chůvy, která byla nazývána babička. Rodiče dávali děti na hlídání kvůli nedostatku času z pracovního vytížení. Například chůvy měly velký vliv na rozvoj dětí, kromě stravy a péče je učily i české tradice a jazyk.

Nesnášela jsem to, že nemůžu být s rodiči. Rodiče si pro mě jezdili každý večer, ale někdy se stalo to, že přišel telefonát, který znamenal, že budu spát u babičky. Snažila jsem se nebrečet. Musela jsem být silná kvůli mladší sestře. Babička mě vyzvedávala i z družiny, protože bydlela blízko – vyzvedávala a vodila ze školy – to na mě mělo velký vliv. My jsme měly takovou velkou svobodu v dětství. Nevím, jestli rodiče jsou opravdu tak demokratičtí nebo jim bylo spíš s námi nemohli trávit tolik času tak jim to bylo líto, a proto nám vše dovolovali. Což jiné vietnamské děti nemohli. Dovolovali nám dělat to, co nás baví. (Anna)

Ne všechny děti měli, tak vlídné rodiče.

¹¹⁴ HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2. s. 246

¹¹⁵ Ibid. s. 246

Já byla v šoku. Jako dítě jsem si myslela, že máme všichni stejné rodiče, protože si dítě myslí, že všechno funguje stejně. Pak když poprvé vidíš, jak ta máma dokáže uhodit dítě nebo být na něj zlá, protože dostalo špatnou známku – to jsem neznala od svých rodičů. Takže mám štěstí, že mě nikdy nenutila nic dělat a nebyli na mě zlí. (Anna)

Taky mě hlídala česká chůva. (Huy)

Anna a Huy spadají do druhé generace Vietnamců v České republice – ti kteří se tady narodili na rozdíl od Mimi, která tím že přicestovala v pubertě, se řadí do jedenapůlté generace. Mimi si neprošla výchovou české chůvy, ale 6 let ji vychovávala její vlastní babička ve Vietnamu, než přijela za svou mámou, která přijela do České republiky dříve. U projevu Mimi je slyšet mírný přízvuk. Její slovní zásoba je velká, věty dávají smysl jediným problémem je občas skloňování slov.

Jazyk je těžký a já jsem se musela učit česky. Já jsem neměla žádnou volbu. Prostě jsem musela. Češtinu jsem nenáviděla, to je tak hrozně těžký, tak hrozně nelogický. Když mi bylo 15, tak jsem dodělala školu ve Vietnamu dálkově. Bylo to pro mě těžké, protože jsem přijela v pubertě. Ostatní puberťáci mě tady nepřijímali, takže jsem musela skočit z toho „puberťáka“ rovnou do dospělácké skupiny, a to bylo velmi těžké. Proto si myslím, že v sobě stále mám nějaký ten infantilní prvek. (Mimi)

6.5.2 Kategorie č. 2 – Kreativní vývoj

Inklinace ke kreativitě je u všech respondentů patrná již od útlého věku. Často si kreativních známek a projevů rodiče všimli a nijak svým dětem ve vývoji nebránili.

„Byla jsem kreativní od malička. Mám pocit, že mám v sobě takovou tu typickou mentalitu vietnamského dítěte – poslušného, které dělá to, co chce rodič, ale moji rodiče to po mně nikdy nechtěli. Hrozně mě podporovali ve všem a jako první ve mně tu kreativitu viděli. Máma mi od té doby kupovala všechno – fixy, dětský šicí stroj, pastelky. (Anna)

Podle mě se s tím člověk musí narodit. Od malička tě to baví a máš to v sobě. Já jsem přijela do Čech s tím, že jsem už měla nějaké základy. (Mimi)

Rodiče mě v kreativním tvoření úplně nepodporovali. K designu jsem se dostal náhodou, protože mě kreslení vždy bavilo. (Huy)

Velký vliv na kreativní vývoj měli i jiné blízké osoby a instituce – babičky, chůvy, základní umělecká škola.

Nejvíce mě a moji tvorbu však ovlivnila „babička“, která mi dovolila žít takový ten typický dětský život – být venku, nestresovat se, poletovat, a hlavně byla pořádná a pečlivá. Vždy měla řád, podle kterého jsme se řídily. Dělalý jsme spoustu věcí. Hodně jsme četly, což se demonstrovalo v tvorbě. Bydlely jsme kousek od zoologické zahrady a neustále byly slyšet zvuky zvířat, okolo byl les, kde jsme si chodily hrát. A to hodně rozvíjelo mého tvůrčího člověka. (Anna)

V ZUŠ jsem se poprvé dozvěděl, že je možnost studovat design a umění na vysoké škole. (Huy)

Vyrostla jsem s babičkou ve Vietnamu, která byla docela tvrdá. Ve smyslu – Chceš nové šaty na Tet? No, tak jdeme koupit nové látky a já ti ukážu, jak si je ušiješ., Chceš nové pyžamo? Tak si ho ušiješ., Tady máš díru. Koukej to zašít. Nebylo to tak, že by si to finančně nemohla dovolit nám to kupovat, ale to byl její způsob výchovy – „taková stará škola“. Nebo „Ty nechceš číst? Tak si vyšivej., Už nechceš vyšívat tak si sedni a něco namaluj., Máš hlad, tak si něco uvař. – To mi říkala, když mi bylo 8 let. (Mimi)

Pochopení u blízkých bývá větší v případě, že někdo z rodiny se úspěšně věnuje kreativní činnosti.

Rodiče byli ze začátku docela skeptičtí, ale po tom, co jsem je ujistil, že i designem si člověk dokáže vydělat peníze, tak pro to našli pochopení a nebránili mi. Nikdy mě k tomu úplně nevedli, ale mnoho příbuzných z tátové strany byli profesionální fotografové. I táta fotil a rád fotí. Můj bratranec ve Vietnamu dělá 3D modeláře pro herní společnosti a sestřenice je textilní návrhářka. Takže mi i trochu „vydláždili cestu“ a díky tomu bylo jednodušší získat pochopení ze strany rodiny. (Huy)

Rodiče jsou malíři a můj děda z tatínkové strany je profesor filozofie. Ty s tou filozofií a literaturou vyrosteš, takže to prostě máš v sobě a ani o tom nevíš. Ty si to ani neuvědomuješ a až v dospělosti pochopíš věci, co ti přijdou automatické - „Samo sebou“. Od malička jsem byla seznámena s francouzskou kulturou. Můj děda byl profesor francouzštiny a filosofie a hodně mě toho naučil, láska k Francii mi od té doby zůstala. (Mimi)

Anna a Pham chodili umělecké školy, zatímco Mimi se věnovala módnímu návrhářství při studiu politologie.

Chodila jsem se učit šít ke krejčové Zdence. Bylo jen na dodělávání základů, abych se potom při navrhování dokázala profesionálně domluvit se švadlenkou. Ale tam jsem třeba celý měsíc trénovala šítí zipů a musela jsem je vyměňovat úplně u všeho. Ona mi dala takovou školu – bylo jí už 65 a byla velmi přísná, ale hodně mě naučila. (Mimi)

Mimi začala dělat módu jako první Vietnamka na přelomu roku 2000. Její důvod začátku se váže k příběhu z jejího mládí.

Nějakým způsobem to bylo i jako takový můj protest. Protože si pamatuji, jak jsem byla na Holešovické tržnici v Praze, kde všichni Vietnamci prodávali různé věci. Moje máma tam prodávala keramiku, ale mě v té době zajímalo oblečení. Jednou jsem šla ke stánku nějakého Čecha, který tam prodával jenom džíny, a mě hrozně zajímalo střihové provedení. Bylo mi asi 15 nebo 16. Šla jsem si pečlivě prohlédnout, jak vlastně vypadá střih a velikost, protože já jsem velikostně českou postavu neznala. Ten pán mě normálně brutálně vyhodil ze svého stánku. On si myslel, že jsem od konkurence a úplně brutálně prostě mi nadával. Já jsem mu chtěla říct, že já to neprodávám, ale to se nedalo vysvětlit. Takže v tom momentě se to u mě hrozně zlomilo. Člověk jako dítě si pak uvědomuje, co může dělat a jak tě ta společnost vidí v té době, takže se mi to hodně změnilo. Myslím, že jsem pasivně dělala oblečení trochu jako protest. Ale to jsem tehdy nebrala vážně. Opravdu jsem nevěděla, co budu dělat. Mojí prioritou bylo dodělat školu, protože to chtěla i máma. Ta škola mě opravdu nebavila a nebavila mě ani čeština. Museli jsme psát dlouhé práce a v té době ještě nefungoval tolik ten internet, takže jsme museli čerpat z knih. Tak jsem dělala oblečení, aby mi to vyléčilo tu ránu. (Mimi)

6.5.3 Kategorie č. 3 – Vietnam jako zdroj inspirace

Vietnamští tvůrci se často setkávají s otázkou, jestli čerpají inspiraci z vietnamské kultury nebo jestli se nějakým způsobem jejich původ odráží v tvorbě. Tyto otázky často souvisí s jejich vlastním vztahem k Vietnamu a kultuře. Zdroje inspirace jsou ovlivněny mnoha faktory, kterým je i české prostředí ve kterém tvůrci žijí a vyrůstají.

Vietnam jako zdroj inspirace – spíš Morava – příroda, vesnice, chaty, chatovská estetika, velké peřiny než Vietnam. Já mám třeba fobii z kýče a mám pocit, že ho používám a mám z toho takový strach. Myslím si, že je to něco typicky vietnamského – vietnamská estetika. Setkávám se s tím skoro při každé práci – boj s kýčem. S tématem kýče se docela často se střetávám a řeším to a vím, že to ve mně je. (Anna)

Tvůrci se setkávají i s okolním nátlakem a očekáváním od české i vietnamské společnosti.

Spousta lidí mi říká, že budu zajímavější, když budu tvořit s odkazem na vietnamskou tradici, s vietnamskou estetikou, ale tady vůbec nejde o to, co je lepší pro ty lidi. Jako, kdyby mě to reálně inspirovalo tak klidně. Možná někdy časem to bude, ale teď to pro mě není tak silné – ten vztah. Sbírat falešné inspirace. Ale vím, že lidi to ode mě očekávají. Od Vietnamců i od Čechů. (Anna)

Huy na otázku, jestli je pro něj Vietnam zdroj inspirace odpovídal, že vlastně není.

Vietnam není mým zdrojem inspirace. První hlavní impulz pro vytvoření diplomové práce Design na křižovatce kultur bylo i to, že se mě na to lidé často ptali. Chtěl jsem přijít na to, co to vlastně znamená.

Proto téma práce je inspirace. To byl ten startovní bod, který to všechno začalo. Ale nikdy jsem to neřešil ve svojí práci, protože jsem si nedokázal představit – jak by to jako mělo vypadat? V čem to spočívá? – i design v Asii je hodně ovlivněný západem. (Huy)

U tvorby Mimi Nguyen Hoang Lan je inspirace Vietnamem nepřehlédnutelná. Důvodem je její bližší vztah ke kultuře.

S mojí tvorbou je to jinak, smíchám ty kultury jako jeden dobrej drink. Bezděky jsem vložila do své tvorby prvky vietnamské kultury a také svým způsobem styl a život v České republice. A to velice přirozeně, vlastně ani nevím, že to dělám. Uvědomuji si to teprve, když se mě na to někdo zeptá.. (Mimi)

6.5.4 Kategorie č. 4 – Vnímání vietnamské komunity

Život ve vietnamské komunitě pro první generaci skýtal mnoho výhod, které současní mladí Vietnamci nepotřebují. Hlavním důvodem uzavřenosti komunity je jazyková bariéra, silná odlišnost kultur, vzájemná sociální provázanost, geografická vzdálenost a ekonomické důvody pobytu. Tyto faktory již nejsou pro mladou vietnamskou generaci relevantní. Z rozhovorů bylo patrné, že se respondenti neztotožňují s vietnamskou komunitou a ani nejsou komunitou přijímáni. Hlavními důvody jsou odlišné názory a hodnoty, které se neshodují s tradiční vietnamskou mentalitou.

Anna popisovala internetový článek o ní a dalších mladých tvůrcích s vietnamským původem. V originálním českém zdroji je vyfocena na úvodní fotografii. Její vzhled není typicky vietnamský. Na fotografii má odbarvené vlasy na blond a ve vietnamské komunitě, tím že se všichni znají ví, že Anna neumí dobře vietnamsky. Vietnamská redakce převzala a přeložili originální český článek do vietnamštiny, vymazali ostatní zmíněné tvůrce a ponechali pouze jednu více tradiční Vietnamku.

Ona je tradiční vietnamská krev a my jsme pro ně příliš vzdálení. Nechci škatulkovat, ale já jsem si uvědomila, že mě mnoho vietnamských lidí vnímá hrozně negativně, protože mám příliš vlastní názor. Jsem příliš svá, což úplně nezapadá do vietnamské nebo asijské správnosti. (Anna)

Někteří Vietnamci druhé a jedenapůlté generace se stále seskupují a udržují mezi sebou blízký přátelský vztah. Tyto skupiny mohou vnímat jedince, kteří podle jejich uvážení nesplňují předpoklady, jako narušitele, popřípadě hrozbu.

Dokonce i mladí. Například můj kamarád Anki má hatery z generace vrstevníků, protože rapoval vietnamsky a pro ně nebyl dostatečně Vietnamec. Tomu se divím, že mladí lidé, žijící a studující v ČR a mluvící česky jsou tak vietnamský. ... Myslím si, že nejsem vůbec respektovaná vietnamskou komunitou. Paradoxně jsme ti, co se o tu kulturu opravdu zajímají, kteří chápou, jak funguje –

vietnamskou kulturu chápou kriticky a umějí zhodnotit. Nepřebíráme jen to, co je tak jak je jako ti vietnamští. (Anna)

Respondenti nemají potřebu ani touhu se do komunity začlenit. Pro navázání blízkého vztahu jsou podle nich důležitější společná témata, vzájemné pochopení a hodnoty než stejná národnost.

Možná kdybych to studovala, když jsem tehdy hledala, kdo jsem. Nezáleží mi, jestli je to Vietnamec nebo Čech, ale potřebuju si rozumět s lidma jako na nějaké duchovní a hodnotové bázi, což s těma Vietnamcema jsem pochopila, že ne. Ted'ka už vím, kam zapadám a kdo jsou lidi, kteří mi vyhovují. (Anna)

Ted' se znám s pár Vietnamci, ale během dospívání jsem byl v kontaktu pouze s Čechy. Přijde mi, že je materiální bohatství pro Vietnamce příliš důležité, mnohdy na úkor jejich vlastního duchovního štěstí a žití plnohodnotného života. To se podle mě přeneslo i na mnoho mladých Vietnamců.“ (Pham)

Já komunikuju jen s pár lidmi. Ne protože bych nechtěla, ale kvůli tomu, že já potřebuju najít společnou řeč s někým. Tady s vietnamskou komunitou je to těžký, protože té komunitě tady jde jen o vydělávání peněz – protože Praha nebo Česká republika je známá tím, že „mura vàng“ – prší zlato – po 90. letech, takže všichni Vietnamci, kteří sem přijeli, tak jejich jedinej cíl je vydělávat peníze. Takže ta konverzace se vždy otočí k tomu, kolik vyděláváš, proto je těžký se s nimi bavit. Takže ta komunita tady je pro mě těžká. Já se bavím jen s pár lidmi a ti vědí moc dobře, že se se mnou musí bavit jinak. (Mimi)

6.5.5 Kategorie č. 5 – Chápání vlastní etnické identity

Chápání vlastní etnické identity je složité téma, které se nedá aplikovat na všechny jednotlivce stejně. Z odpovědi respondentů vyplynulo, že se cítí být Vietnamci. *Já jsem Vietnamec. Necítím se být jako Čech, protože nevím, co to znamená.* (Huy)

Cítit se jako Vietnamec, však neznamená přemýšlet jako Vietnamec. To popisuje Anna, když v rozhovoru zmiňuje:

Cítím se být stoprocentní Vietnamka s nějakýma demokratickýma myšlenkama, ale já jsem Vietnamka. Není to o tom, že se cítím jako Čech, protože vůbec nevím, co to znamená cítit se jako Čech. Je to tím, že žiju v Česku od malička. (Anna)

Vnímání etnické identity se silně váže k hodnotám jedince. K plnohodnotnému pochopení vlastní identity někdy dochází až při odloučení od rodiny, kdy člověk přebírá veškerou zodpovědnost sám za sebe a nabývá pocit vlastního soukromí, které doposud při soužití s rodinou bývá postrádáno.

Rodiče se přestěhovali do Luhačovic a já kvůli studiu do Prahy a jsem tady hrozně šťastná. Mám pocit, že jsem do té doby nebyla člověkem, že jsem člověkem až teď. I když jsem vždycky mohla dělat, co jsem chtěla. (Anna)

Po tom, co jsem se věnoval různým tématům ohledně Vietnamu jsem si říkal – proč jsem se o to nezajímal dřív – při tom je to hrozně zajímavé a taky jsem si říkal – proč mě s tím rodiče neseznámili. Až po tom, co jsem si k tomu hledal vlastní cestu, tak jsem zjistil, že opravdu stojí za to se tomu věnovat a zjišťovat informace. Člověk pak víc pochopí sám sebe. (Huy)

Zajímavým prvkem identity jsou přezdívky, se kterými se respondenti sžili a používají je na místo svého oficiálního jména.

Jéé, jméno? No já jsem prostě Anna. Nepoužívám to jako přezdívku nebo druhé jméno. Přijde mi, že to ke mně patří jako nic jiného. Je to pravda, že jsem se ještě neodhodlala vložit ho do oficiálních papírů. Mám tam jméno, které mi darovala máma – Tra Vinh. Přijde mi originální, protože jak víš, Vinh je klučíčí jméno, ale naštěstí mi nikdo nikdy Vinh neříkal. Rodiče mi říkají Tra Vinh a celá rodina ve Vietnamu taky a já ho mám ráda, jen to vyjadřuje jen malý kousek mě. Víc jsem Anna (Anna)

Já používám jenom to Huy Pham, protože mi to přijde matoucí i mně samotnému. Jinak jsem Quang Huy Pham celým jménem. (Huy)

Mimi mi doma říkají od mala. V Saigonu je to běžné označení pro holčičku – Mimi Lili, Tad. (Mimi)

Být Vietnamec se často vztahuje i k potřebě „být nejlepší“ a tím se jakýmsi způsobem vyrovnat majoritní společnosti.

Vždy jsem měla potřebu být nejlepší ve svém oboru. Podle mě je to součástí vietnamské mentality. (Anna)

Tato myšlenka je přejímána z přesvědčení rodičů, kteří mají snahu dát svým dětem lepší budoucnost obětováním vlastního času.

Pro ukotvení vietnamské identity respondenti doporučují nebo mají touhu odjet do Vietnamu na několikaměsíční pobyt.

Doporučuji jet do Vietnamu a opravdu být tam 3-4 měsíce, klidně i půl roku. Být tam se se svými blízkými, žít jejich život, a to ti hodně pomůže. Jak v kreativité, tak i s identitou, ale opravdu musíš utnout (utlumit) kontakty s Českem. Hlavně pomůže být s babičkou a dědou. Já jednou za čas potřebuji jet domů a být tam 2 měsíce a nemluvit česky. Pro mě je vietnamština pořád mateřský jazyk

a hodně mi chybí. Třeba doma si čtu jenom vietnamsky. Půl roku ve Vietnamu ti pomůže pochopit ty zvyky – proč to děláme a celkově ten „background“. (Mimi)

U Anny a Huyho, na rozdíl od Mimi, vyrůstáním v blízkém kontaktu s českou majoritní společností, je mateřským jazykem čeština. Oba jsou si vědomi zhoršující se vietnamštiny, která je důležitým nástrojem pro komunikaci s rodiči, kteří tak dobře česky neumí. Zároveň je tu touha po znalosti jazyka.

Taky neumím psát a číst vietnamsky a strašně mě to mrzí. (Anna)

Už neumím moc vietnamsky, protože jsem to nikdy moc nepotřeboval. A teď zjišťuji, že mi to docela chybí a rád bych vietnamsky uměl. (Huy)

Sice mám český pas a jsem za to hrdá, ale navždy se citím jako Vietnamka a naše kultura beru jako svůj vlastní základ. Jako kořen stromu. Necítím se jako Češka, a k tomu nikdy nedojde. Nemluvim česky tak dobře jako Češi a to vše vysvětluje. (Mimi)

Pocit vlastní etnické identity nedefinuje ani nabytí Českého státního občanství, vzhled, český způsob myšlení, mateřský jazyk, délka pobytu nebo neustálé obklopení Čechy. Je to vnitřní pocit a ztotožnění se jedince.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

7 KONCEPT

Hlavním inspiračním zdrojem je slavnost Nového lunárního roku (vietnamsky Tét Nguyên Đán, dosl. "Festival Prvního Dne", častěji jen zkráceně Tét), Pro Vietnamce je tento svátek nejvýznamnější v roce. V tento den končí starý rok a přechází se jím do nového roku. Na oslavu se schází celá rodina a svátek doprovází obrovské hostiny s tradičními pokrmy na jejichž přípravu je speciálně vyhrazený čas. Oslavy tohoto dnu jsou velkolepé a dodržují se i mimo hranice Vietnamu. V České republice vychází datum oslavy vždy na jiný den, neboť se v Asii tradiční svátky řídí podle Vietnamského lunárního roku. Dvanáctiletý cyklus reprezentuje 12 zvířat zvěrokruhu. Oslavy však vždy spadají do zimního období kolem měsíce ledna a února. Celý koncept je věnovaný první generaci Vietnamců na území České republiky.

Dominantním prvkem inspirace jsou samotné dekorace, které se během svátků objevují v každé domácnosti. Opakují se tradiční symboly jako draci, lotosový květ, lampiony štěstí, texty a slova napsaná na dekoracích, které mají rodinám zajistit štěstí. Velkou roli hrají i tvarovost a symetrie. Někdy také jako dekorace používají makety reálných věcí, například petardy nebo pokrm „bánh chung“, pro jednodušší zavěšení. Předměty bývají převážně kulaté nebo čtvercové.

Obr. 30. Koláž slavnosti Nového lunárního roku

7.1 Materiály a barevnost

Tím, že se vietnamský Nový lunární rok slaví na českém území v chladných zimních dobách, je stěžejním materiálem textil – šustřákovina plněná vatelínem, který se běžně používá na výrobu zimních bund. Lehkost tohoto materiálu umožňuje prostorovou tvorbu a zároveň splývavý efekt. Pro vyzdvižení celé kolekce je doplňujícím materiál useň, díky jejíž tvarovatelnosti a způsobů zpracování lze docílit čistých spojů a tvarů bez rušivých elementů.

Stěžejní barvou celé kolekce je sytě červená v kombinaci s černou. Červená barva je typická pro všechny předměty spojené s oslavou, jelikož význam této barvy je štěstí, láska, úspěch a spokojenost.

Naopak černá barva symbolizuje neštěstí a temnotu, která je v tomto případě spojena s nenaplněnými představami Vietnamců o životě v České republice. Tato barva funguje jako podkladová nebo doplňková barva, která dekorativnost červených prvků zvýrazňuje.

Obr. 31. Moodboard

Obr. 32. Materiálový vzorkovník

8 KOLEKCE *FESTIVAL PRVNÍHO DNE*

Název kolekce vychází z doslovného překladu svátku Nového lunárního roku – vietnamsky Tết Nguyên Đán – "Festival Prvního Dne". Kolekce oslavuje první generaci Vietnamců na českém území, kteří jsou základem vietnamské komunity. V celé kolekci je zachována snaha o kultivovanost a lehkost pomocí precizního a propracovaného designu s delikátními detaily, jež umocňuje slavnostní dojem. Pro efektní designové vyjádření je kolekce zvolena dámská. Skládá se ze tří outfitů, které jsou určeny pro slavnostní den oslavy nového lunárního roku.

8.1.1.1 1. *Trang phục rồng* – Kostým drak

Outfit se svým velkolepým vzhledem je určený pro výjimečné události. Obsahuje šatový komplet s tradičním Ao dai a nazouvákovou obuv na podpatku s nízkou platformou. Pro zachování pozornosti tvarově výrazných šatů zasahujících do prostoru není outfit doplněn o další galanterii.

2. *Trang phục hoa sen* – Kostým lotosový květ

Střídmější varianta outfitu, který i přesto poutá pozornost, lze kombinovat s tradičním oděvem Ao dai. Skládá se z dlouhé splývavé vesty, vysoké nazouvákové obuvi na klínku a dekorativní kabelky.

3. *Trang phục hạnh phúc* – Kostým štěstí

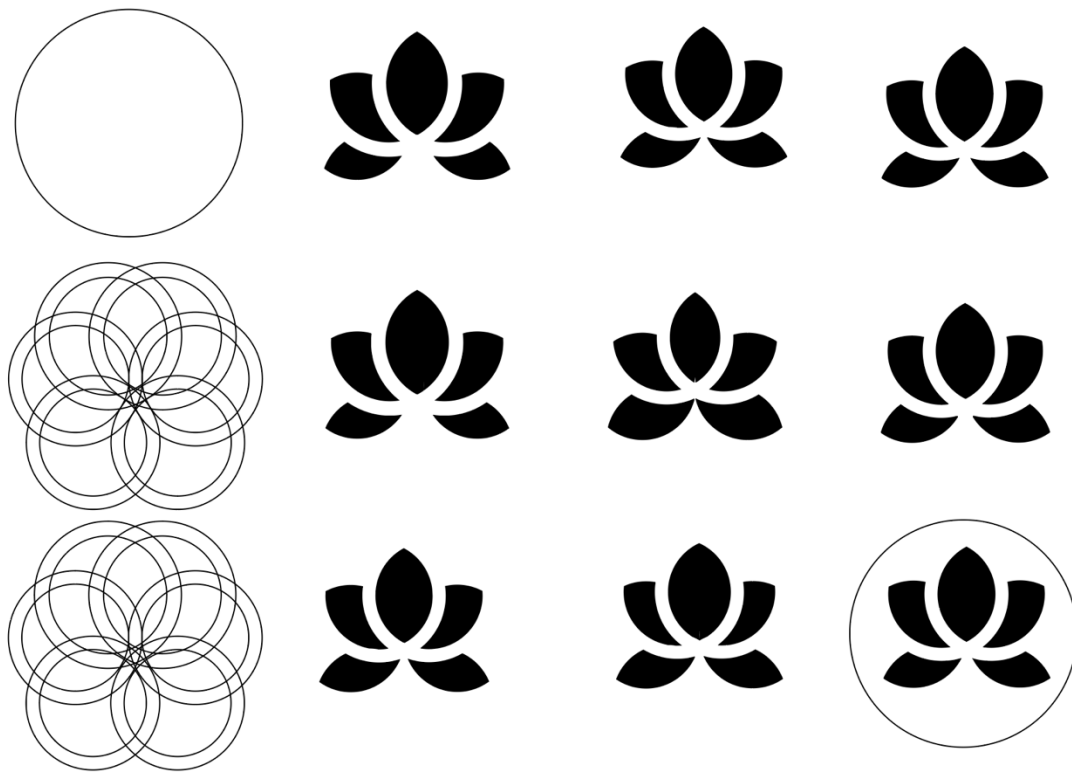
Tento praktičtější outfit na nošení, lze kombinovat s vlastním slavnostním oblečením. Skládá se z lehké dekorativní vesty, nazouváků na podpatku a menší kabelky na drobnosti.

8.2 Obuv

Kolekce obsahuje tři páry otevřené obuvi v podobě nazouváku. Tento typ byl zvolen pro zachování lehkosti. Pro dosažení většího dojmu lehkosti by bylo vhodné zvolit sandálový střih, ale odhalení prstů na nohou by mimovolně mohlo evokovat vulgaritu. Tvar kopyt byl zachován v oblých liniích, které korespondují s oblými tvary svrchní části obuvi a celé kolekce.

Giày rồng – Obuv drak

Tato obuv by měla siluetou svršku připomínat hlavu draka, který je významnou bytostí pro vietnamskou kulturu. Černá podkladová barva nazouváku nechává vyniknout výraznému sytě červenému svršku. Obuv má pouze platformu pro navození dynamického vzhledu připomínající pohyb letu. Jak na podešvi, tak na vnitřní stélce se objevuje graficky zpracovaný symbol lotosového květu, který má mnoho významů – hlavním je čistota. Ve Vietnamu je považován za národní květ. Na stélce se objevuje pomocí techniky embosování a na podešvi je vygravírovaný pomocí laseru.

Obr. 33. Grafika lotosový květ

Obr. 34. Obuv Giày rỗng

Giày hoa sen – Obuv lotosový květ

Hlavním cílem tohoto páru je zachytit čistotu a jemnost, která je pro lotosový květ stěžejní. Proto vrchní část navazuje na podešev, zakrývá klínek a kopíruje tvar svršku. Vrchní část obuvi a splývavý textil obepínající nohu umocňuje efekt lehkosti. Detail grafiky květiny se opakuje na stélce i na podešvi. Pro zachování čistoty je obuv jednobarevná.

Obr. 35. Obuv Giày hoa sen

Giày hạnh phúc – Obuv štěstí

Třetí pár nazouváku s uzavřenou špičkou je nejvíce nositelný model z kolekce. Jeho jednoduchá silueta je doplněna o podpatky vyrobeny na míru a podle modelu se následně odlévaly do zhotovené silikonové formy. Podpatky tak přirozeně korespondují s vrchní částí obuvi a pro odlehčení mohutného vzhledu je obuv pozvednuta kruhovou platformou s gravírovaným detailem. Na spojovací pásy je použita vepřová useň s jemným desénem připomínající pleteninu. Celý pár se odehrává v kombinaci červené a černé barvy.

Obr. 36. Obuv Giày hạnh phúc

8.3 Oděv

Dekoratивní vesty a šaty jsou největšími viditelnými prvky kolekce. Každý kus má osobitý tvar i přes stejný způsob spoje. Forma a barevnost byly zvoleny na základě páru obuvi, ke kterému náleží. Dlouhá vesta a šaty jsou na bocích rozděleny ve snaze zachovat tvar tradičních vietnamských šatů Ao Dai, a tím zvýrazňují siluetu. Spodní části oděvů se symetrickými liniemi zepředu dozadu prodlužují a zadní část je zdobena různými rafinovanými tvary a zapínáním.

Obr. 37. Oděv

8.4 Kabelky

Základním tvarem, který se v celé kolekci opakuje je kruh. Kabelky si s tímto tvarem hrají a transformují ho do různých podob. První kabelka se skládá ze dvou textilních čtverců, kterými prochází půlkruh a zároveň je spojuje. Druhá kabelka je z půlkruhového stříhu, který se svojí funkčností mění do prostorového objektu. Kabelka se otevírá pomocí posuvného kroužku. U obou kabelek je většina šití skryté pro zachování čistoty bez rušivých elementů.

Obr. 38. První kabelka

Obr. 38. Druhá kabelka

ZÁVĚR

Téma Vietnam, identita a Vietnamská komunita je pro mě velmi osobní. Jako Vietnamka narozená v zde spadám do druhé generace, která často řeší otázku, kdo tedy jsem a kam patřím. Vnitřní konflikt nastává zejména ve vztahu k rodinným tradicím a pocitu závazku k rodině a zapojením do života majoritní české společnosti. Tím, že jsem vyrůstala mezi Čechy a nyní i s Vietnamskými vrstevníky mluvíme česky, je pro mě těžké udržovat své „vietnamství“. Momentálně se nacházím na začátku své cesty, kdy bych se chtěla vrátit ke svým kořenům. Díky této práci jsem se navázala spojení se třemi designéry, kteří mě obohatili o své příběhy, pohledy a vnímání z jejich života.

Diplomová práce mi přinesla spoustu věcí a taky mi pomohla pochopit věci, které jsem nějakým způsobem vnímala a žila, ale nikdy jsem je nedokázala uchopit. I přes mnoho nových informací jsem si vědoma, že je toto téma velmi komplexní a zdaleka jsem neobsáhla vše. I tím, že vietnamská komunita stejně jako většinová společnost se stále mění a vyvíjí, není možné sepsat vše tak, aby to odpovídalo současnosti. Přesto doufám, že jsem vše podstatné zmínila. Touto formou bych chtěla poctit všechny Vietnamce, a hlavně moji rodinu a první generaci, kterých si nesmírně vážím.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BAHENSKÝ, František. *Etnicita v historické perspektivě: prolegomena ke vzniku, vývoji a proměně etnické kolektivní identity*. Praha: Etnologický ústav Akademie věd České republiky, 2010. ISBN:978-80-87112-44-1.

BALVÍN, Jaroslav. *Identita ve vztahu k národnostním menšinám: mezinárodní konference : 5. setkání národnostních menšin, 24. setkání Hnutí R, 10.-11. listopadu 2005, Praha*. Praha: Komise Rady hl. m. Prahy pro oblast národnostních menšin, 2006. Praha a národnosti. ISBN: 80-903727-0-8.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ. *Kdo jsem a kam patřím?: identita národnostních menšin a etnických komunit na území České republiky*. Praha: Sofis, 2005. ISBN:80-902785-8-2.

BITTNEROVÁ, Dana a Mirjam MORAVCOVÁ, ed. *Etnické komunity v české společnosti*. Praha: Ermat, 2006. ISBN: 80-903086-7-8.

ČERNÍK, Jan. *S vietnamskými dětmi na českých školách*. Jinočany: H & H, 2006. Multikulturní inspirace. ISBN: 80-7319-055-9.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN: 80-246-0139-7.

DORFLES, Gillo. *(Nová) móda módy*. Praha: Rubato, 2014. Eseje (Rubato). ISBN: 978-80-87705-19-3.

FERJENČÍK, Ján. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Vyd. 2. Přeložil Petr BAKALÁŘ. Praha: Portál, 2010. ISBN: 978-80-7367-815-9.

FREIDINGEROVÁ, Tereza. *Vietnamci v Česku a ve světě: migrační a adaptační tendence*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Přírodovědeckou fakultou Univerzity Karlovy Praha, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN: 978-80-7419-174-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN: 80-7367-040-2.

HLAVATÁ, Lucie. *Dějiny Vietnamu*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. Dějiny států. ISBN: 978-80-7106-965-2.

HŘEBÍČKOVÁ, Martina, Petr MACEK a Ivo ČERMÁK, ed. *Agrese, identita, osobnost*. Brno: Psychologický ústav Akademie věd ČR, 2003. ISBN: 80-86620-06-9.

JAKOUBKOVÁ BUDILOVÁ, Lenka a Tomáš HIRT. *Policista v multikulturním prostředí: informační manuál pro Policii ČR*. Praha: Člověk v tísní – společnost při ČT, 2005. ISBN: 80-903510-1-8.

MARTÍNKOVÁ, Šárka, Eva PECHOVÁ, Vlastimila FEISTINGEROVÁ, Yana LEONTIYEVA a Tomáš HIRT. *Vietnamci, Mongolové a Ukrajinci v ČR: pracovní migrace, životní podmínky, kulturní specifika : informační příručka Policie ČR*. Praha, 2011. ISBN: 978-80-7312-063-4.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN: 80-7184-164-1.

ŠIMEČKOVÁ, Šárka. *Vietnamská komunita v Praze*. Praha: Muzeum hlavního města Prahy, 2010. ISBN: 978-80-85394-72-6.

ŠÍŠKOVÁ, Tatjana, ed. *Menšiny a migranti v České republice: [my a oni v multikulturní společnosti 21. století]*. Praha: Portál, 2001. ISBN: 80-7178-648-9.

PETRUSEK, Miloslav, Hana MAŘÍKOVÁ a Alena VODÁKOVÁ. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN: 80-7184-164-1.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1. Vietnamská vlajka – Statnivlajky.cz | *Vlajky světa* | *Statnivlajky.cz* [online]. Copyright © 2008 [cit. 10.01.2022]. Dostupné z: <https://www.statnivlajky.cz/vietnam>

Obr. 2. Mapa Vietnamu – Map of Vietnam | nationsonline.org [online]. [cit. 11.01.2022] Dostupné z: <https://www.nationsonline.org/oneworld/map/vietnam-political-map.htm>

Obr. 3. Mandaríni v dynastii Nguyen Vietnam history in late dynastic period. Booking cheap air tickets at AloTrip.com [online]. Copyright © 2014 AloTrip Ltd. All rights reserved [cit. 15.01.2022]. Dostupné z: <https://www.alotrip.com/about-vietnam-history/vietnam-history-late-dynastic-period>

Obr. 4. Krajina s rýžovými poli – Sink into the Culture of Vietnam Tour in 10 Days – Paradise. Travel to Vietnam, Cambodia with Paradise Travel – DMC Vietnam [online]. Copyright © 2022 Paradise Travel. All rights reserved [cit. 15.01.2022]. Dostupné z: <https://www.vietnamparadisetravel.com/tour/uniquely-vietnam-culture-tour>

Obr. 5. Ulice ve městě Ho Chi Minh – Vietnam's Top 5 Cities – TruTravels. Asia, Europe & Latin America Trips | Life-Changing Experiences. Game-Changing Travel. Small Group Backpacking Adventures – TruTravels [online]. [cit. 16.01.2022] Dostupné z: <https://www.trutravels.com/top-5-cities-in-vietnam>

Obr. 6. Oltář pro uctívání kultu předků – Tet holiday and the worship traditions of the Vietnamese. Expat portal - All Vietnam news you need to know! [online]. [cit. 16.01.2022] Dostupné z: <https://lodyhelp.com/2020/01/18/tet-holiday-worship/>

Obr. 7. Tradiční Tét dekorace – Tét: An Introduction To Vietnamese New Year. Read Travel Guides & Book Stays and Experiences | Culture Trip [online]. Copyright © Saigoneer [cit. 16.01.2022]. Dostupné z: <https://theculturetrip.com/asia/vietnam/articles/tet-an-introduction-to-vietnamese-new-year/>

Obr. 8. Vietnamské sváteční pokrmy – Must-do activities on Tet holiday while traveling to Vietnam | Tuoi Tre News. Tuoi Tre News | Home [online]. Copyright © All rights are reserved by Tuoi Tre [cit. 16.01.2022]. Dostupné z: <https://tuoitrenews.vn/news/ttnewsstyle/20191212/mustdo-activities-on-tet-holiday-while-traveling-to-vietnam/52174.html>

Obr. 9. Slavnostní ceremonie Múa Lân – Tét: An Introduction To Vietnamese New Year. Read Travel Guides & Book Stays and Experiences | Culture Trip [online]. Copyright © Saigoneer [cit.

16.01.2022]. Dostupné z: <https://theculturetrip.com/asia/vietnam/articles/tet-an-introduction-to-vietnamese-new-year/>

Obr. 10. Zlatý Buddha v Đà Lạt – Vietnam krásný a neznámý – Pohodové cestování. Pohodové cestování [online]. [cit. 18.01.2022] Dostupné z:

<https://www.pohodovecestovani.cz/zajezdy/vietnam/vietnam-krasny-a-neznamy-445790/>

Obr. 11. Chrám Bái Đính v provincii Ninh Bình - Bai Dinh Pagoda in Ninh Binh Vietnam – a religious complex. Hello Vietnam, Vietnamese Food, Travel handbook Vietnam [online]. Copyright © 2022 [cit. 18.01.2022]. Dostupné z: <https://helloworldvietnam24h.com/bai-dinh-pagoda-in-ninh-binh-vietnam-a-religious-complex/>

Obr. 12. Zahalená žena na skútru – Dress-up in Vietnam – Things To Know. VietnamOnline.com - Vietnam Travel & Living Guide [online]. Copyright © 2022 VietnamOnline.com, All rights reserved [cit. 18.01.2022]. Dostupné z: <https://www.vietnamonline.com/living/dress-code-in-vietnam.html>

Obr. 13. Ženy vyrábějící Nón lá – Làng nghề Nón lá. Festival Huế 2022 [online]. Copyright ©2022 [cit. 18.01.2022]. Dostupné z: <https://www.huefestival.com/c41/t41-3525/lang-nghe-non-la.html>

Obr. 14. Dámské Ao dai – National clothing in Vietnam. Ao dai, conical hats and wooden clogs - Nationalclothing.org. Home - Nationalclothing.org [online]. Copyright © 2022 Nationalclothing.org [cit. 18.01.2022]. Dostupné z: <http://nationalclothing.org/asia/22-vietnam/19-national-clothing-in-vietnam-ao-dai,-conical-hats-and-wooden-clogs.html>

Obr. 15. Pánské Ao dai – Vietnamese Men Wearing Ao Dai To Work Spark Debate On Practicality & Reviving Tradition – TheSmartLocal Vietnam – Travel, Lifestyle, Culture & Language Guide. TheSmartLocal – Singapore’s Leading Travel and Lifestyle Portal [online]. [cit. 18.01.2022] Dostupné z: <https://thesmartlocal.com/vietnam/ao-dai-men/>

Obr. 16. Dřeváky Guốc Mộc – Wooden shoes: Guốc Mộc : Vietnamese wooden sandals. Wooden shoes [online]. [cit. 20.01.2022] Dostupné z: <http://historyofwoodenshoes.blogspot.com/2017/09/guoc-moc-vietnamese-wooden-sandals.html>

Obr. 17. sandály strýčka Ho – Why did the Viet Cong wear rubber sandals in the jungle during the Vietnam War? - Quora. Quora – A place to share knowledge and better understand the world [online]. [cit. 20.01.2022] Dostupné z: <https://www.quora.com/Why-did-the-Viet-Cong-wear-rubber-sandals-in-the-jungle-during-the-Vietnam-War>

Obr. 18. Voštinové pantofle – Find the history of legendary sandals in Vietnam. Science – Technology – Knowledge – Discovery [online]. Copyright © 2017 scienceinfo.net [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://scienceinfo.net/find-the-history-of-legendary-sandals-in-vietnam.html>

Obr. 19. Vietnamský brokát s tradičními vzory – Embroidery Viet Nam. Embroidery Viet Nam [online]. Copyright © 2011 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://embroideryviet.com/traditional-textile-and-garment-in-vietnam/>

Obr. 20. SAPA v Praze – Libuši – V Sapě už letos zabavili zboží za 90 milionů! | Náš REGION. Náš REGION | Všude doma [online]. Copyright © 2015 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/v-sape-uz-letos-zabavili-zbozi-za-90-milionu-246511/>

Obr. 21. Projekt Nová naděje Quynh Trang Tran – Banánové děti, které propadly designu. V Česku roste silná generace tvůrců s vietnamskými kořeny – CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/bananove-deti-ktere-propadly-designu-v-cesku-roste-silna-generace-tvurcu-s-vietnamskymi-koreny>

Obr. 22. Kolekce značky Naut - [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.harpersbazaar.cz/c/naut-spojeni-vasne-pro-funkcni-design-a-nasich-kulturnich-pozadi-na-dalsim-levelu/?limit=128>

Obr. 23. Viet Vít'a Do Pham s Dajou Do Pham – obuv Dopham's – Dodávají sebevědomí tam, kde chybí centimetry. Česko-vietnamský pár vyrábí zvyšující boty pod značkou Dopham's – CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/dodavaji-sebevedomi-tam-kde-chybi-centimetry-cesko-vietnamsky-par-vyrabi-zvysujici-boty-pod-znackou-dopham-s>

Obr. 24. Butik La femme Mimi – vlastní

Obr. 25. Kolekce La femme Mimi – Fall – Winter 2021 | La femme MiMi. Etická značka od návrhářky | La femme MiMi [online]. Copyright ©2022 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.lafemmemimi.com/collection/fall-winter-2021/>

Obr. 26. Anna Tran - Banánové děti, které propadly designu. V Česku roste silná generace tvůrců s vietnamskými kořeny - CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z:

<https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/bananove-deti-ktere-propadly-designu-v-cesku-roste-silna-generace-tvurcu-s-vietnamskymi-koreny>

Obr. 27. Modelka v šatech od Anny Tran – Banánové děti, které propadly designu. V Česku roste silná generace tvůrců s vietnamskými kořeny – CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/bananove-deti-ktere-propadly-designu-v-cesku-roste-silna-generace-tvurcu-s-vietnamskymi-koreny>

Obr. 28. Skleněné hrnce od Huy Pham – Huy Pham – Huy Pham Design. Huy Pham – Huy Pham Design [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <http://huypham.eu>

Obr. 29. diplomová práce s názvem Design na křižovatce kultur od Huy Pham – Huy Pham – Huy Pham Design. Huy Pham – Huy Pham Design [online]. [cit. 20.01.2022]. Dostupné z: <http://huypham.eu>

Obr. 30. Koláž slavnosti Nového lunárního roku

Obr. 31. Moodboard

Obr. 30. koláž slavnosti Nového lunárního roku

Obr. 31. Moodboard

Obr. 32. Materiálový vzorkovník

Obr. 33. Grafika lotosový květ

Obr. 34. Obuv Giày rỗng

Obr. 36. Obuv Giày hạnh phúc

Obr. 37. Oděv

Obr. 38. První kabelka

Obr. 39. Druhá kabelka

SEZNAM INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

Áo dài - tradiční vietnamské šaty: Do Vietnamu bez cestovky. *Levně do Vietnamu bez cestovky, rady na cestu, zkušenosti s cestováním* [online]. [cit. 05. 01. 2022]. Dostupné

z: <https://www.vietnamista.cz/products/ao-dai-tradicni-vietnamske-saty/>

Cizinci v Česku | Česko v datech. *Česko v datech* [online]. Copyright © 2021, Česko v datech [cit. 12. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.ceskovdatech.cz/clanek/129-cizinci-v-cesku/>

CLOTHES AND FASHION IN VIETNAM | Facts and Details. *Facts and Details* [online].

Copyright © 2008 [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné z: https://factsanddetails.com/southeast-asia/Vietnam/sub5_9c/entry-3416.html#

Co je buddhismus? - BuddhaWeb. *BuddhaWeb - Buddhismus jako nadčasová moudrost* [online].

Copyright © Buddhaweb, created by [cit. 22. 12. 2021]. Dostupné

z: <https://www.buddhaweb.cz/co-je-buddhismus/>

Find the history of legendary sandals in Vietnam. *scienceinfo.net* [online]. [cit. 06. 01. 2022].

Dostupné z: <https://scienceinfo.net/find-the-history-of-legendary-sandals-in-vietnam.html>

For Vietnam's Millennials, Sneakers Reflect American Ideals, Self-Expression and Nostalgia -

Saigoneer. *Exploring Saigon and Beyond - Saigoneer* [online]. [cit. 06. 01. 2022]. Dostupné

z: <https://saigoneer.com/saigon-culture/20406-for-vietnam-s-millennials,-sneakers-reflect-american-ideals,-self-expression-and-nostalgia>

Huy Pham – Huy Pham Design. *Huy Pham – Huy Pham Design* [online]. [20. 01. 2022]. Dostupné

z: <http://huypham.eu>

Konfucianismus ve Vietnamu [online]. Kateřina Nováková [cit. 22. 12. 2021]. Dostupné z:

<http://www.sea-l.cz/media/1084/nokonfucian.pdf>

Nón LÁ. *Laguna Lăng Cô* [online]. [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné

z: <http://www.lagunalangco.com/en/destination/culture-history/non-la/>

¹ Světová náboženství [online]. Světové náboženství [cit. 03. 01. 2022]. Dostupné

z: <https://www.svetova-nabozenstvi.cz/taoismus>

TEXTILES OF VIETNAM - 2WORLD TEXTILES & CRAFT TOURS. *2WORLD TEXTILES & CRAFT TOURS - 2World Textiles and Craft Tours* [online]. [cit. 07. 01. 2022]. Dostupné

z: <https://www.2worldtours.com.au/vietnamese-textiles.html>

Traditional Dress of Vietnam for Men and Women | Holidify . *Holidify / Discover Your Next Holiday / Trip Planner and Guides* [online]. Copyright © Holidify Travels Pvt Ltd. [cit. 05. 01. 2022]. Dostupné z: <https://www.holidify.com/pages/traditional-dress-of-vietnam-1398.html>

Vietnam Population (2021) - Worldometer. *Worldometer - real time world statistics* [online]. Copyright © Copyright Worldometers.info [cit. 21. 12. 2021]. Dostupné z: <https://www.worldometers.info/world-population/vietnam-population/>

Wooden shoes: Guốc Mộc : Vietnamese wooden sandals. *Wooden shoes* [online]. [cit. 06. 01. 2022] Dostupné z: <http://historyofwoodenshoes.blogspot.com/2017/09/guoc-moc-vietnamese-wooden-sandals.html>

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P 1: NÁVRHY A FOTODOKUMENTACE

PŘÍLOHA P 2: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY RÒNG

PŘÍLOHA P 3: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY HOA SEN

PŘÍLOHA P 4: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY HẠNH PHÚC

PŘÍLOHA P 5: STŘIH OBUV GIÀY RÒNG

PŘÍLOHA P 6: STŘIH OBUV GIÀY HOA SEN

PŘÍLOHA P 7: STŘIH OBUV GIÀY HẠNH PHÚC

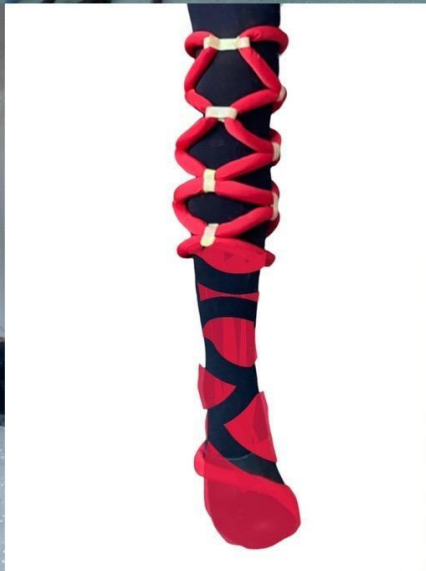
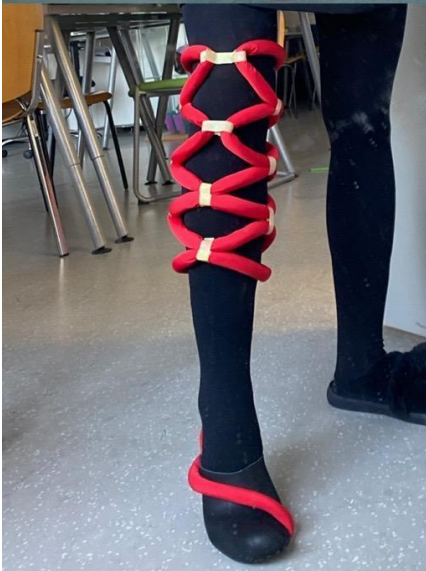
PŘÍLOHA P 8: STŘIH KABELKY

PŘÍLOHA P 1: NÁVRHY A FOTODOKUMENTACE PROCESU

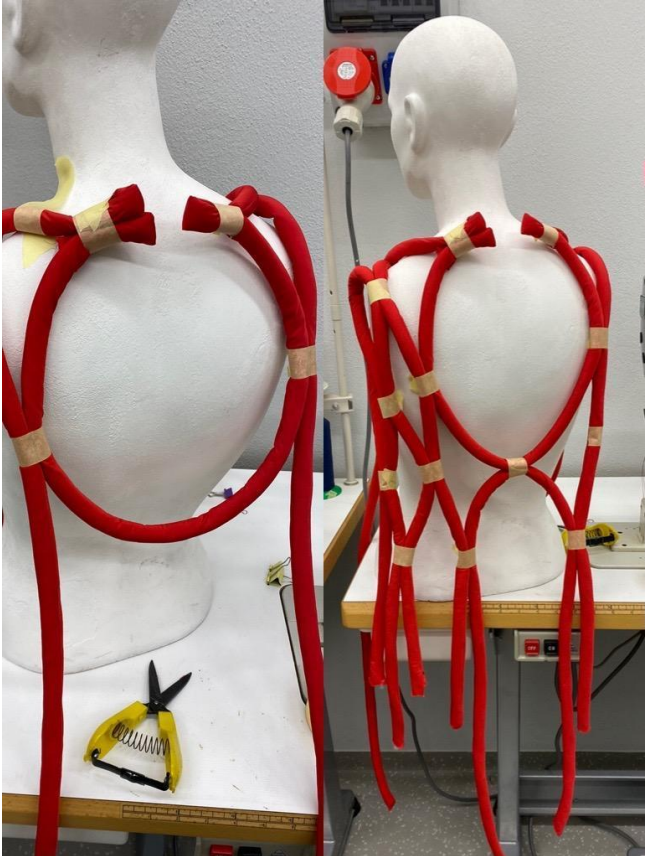

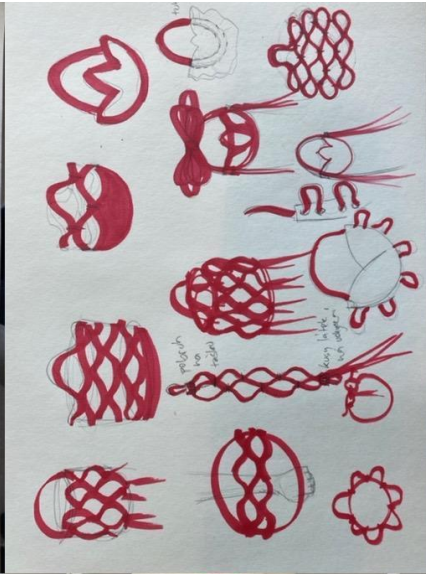
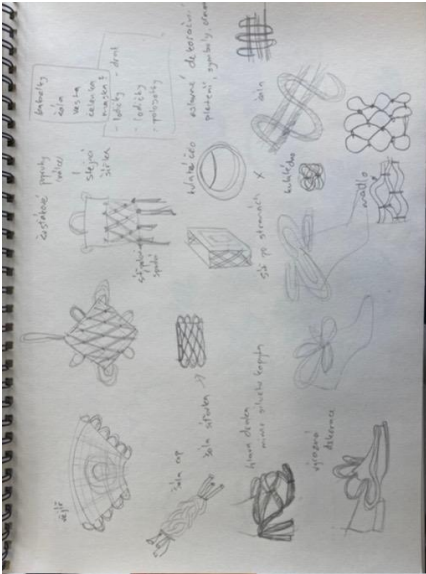

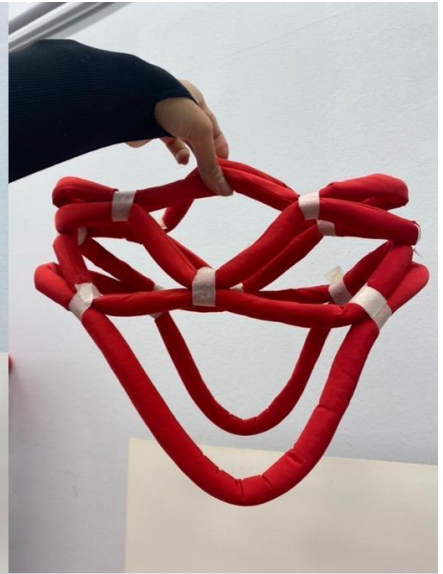
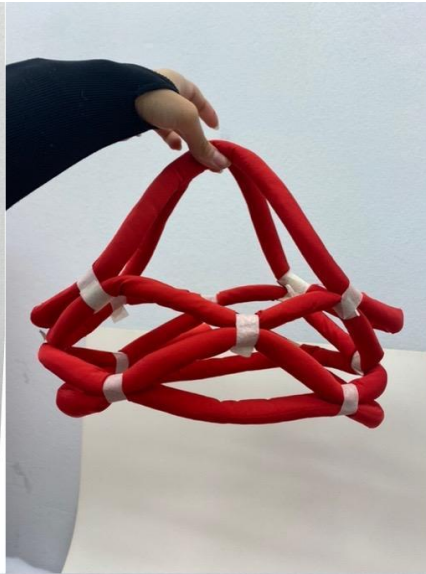

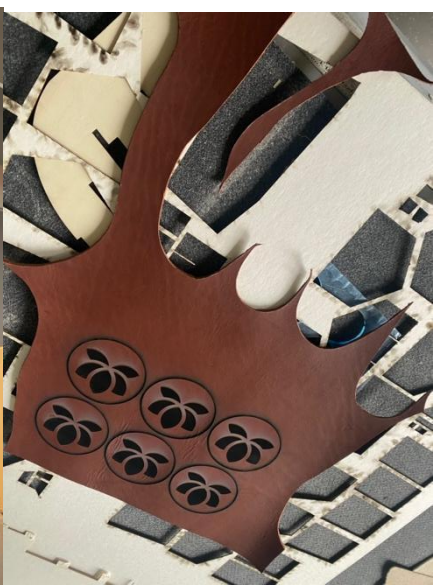

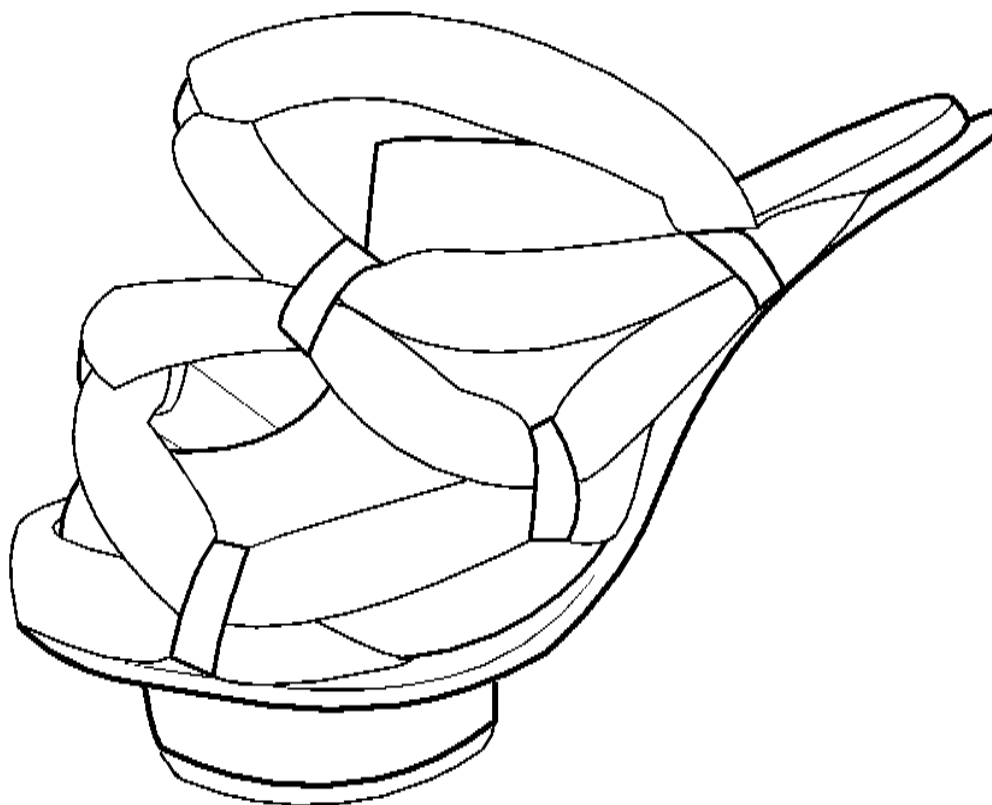

PŘÍLOHA P 2: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY RÒNG

Nazouvak s uzavřenou špičkou je zhotoven lepeným výrobním způsobem. Svršek je ze dvou částí – textilní a usňové. Textilní část je sešitá do válců s vatelínem a následně sešity. Usňový svršek je valchovaný a napnutý na předem obalenou napínací stélku s embosovaným detailem. Textilní svršek je napnutý na usňový svršek. Napínací stélka se skládá ze tří vrstev celstelenu, kde se nachází stromečkování a je vystužena ocelovým klenkem. Ve špici je tužinka tvořená dvěma vrstvami plátna. Vrchní díl je z hověziny, podšívka je z kozinky. Mezipodešev a podešev je zhotovena z třísloniněné usně, má zahmlazené a zatřené hrany. Platforma je obalena do kozinky a nalepena. Obuv je zhotovená krájenou úpravou hran.

PŘÍLOHA P 3: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY HOA SEN

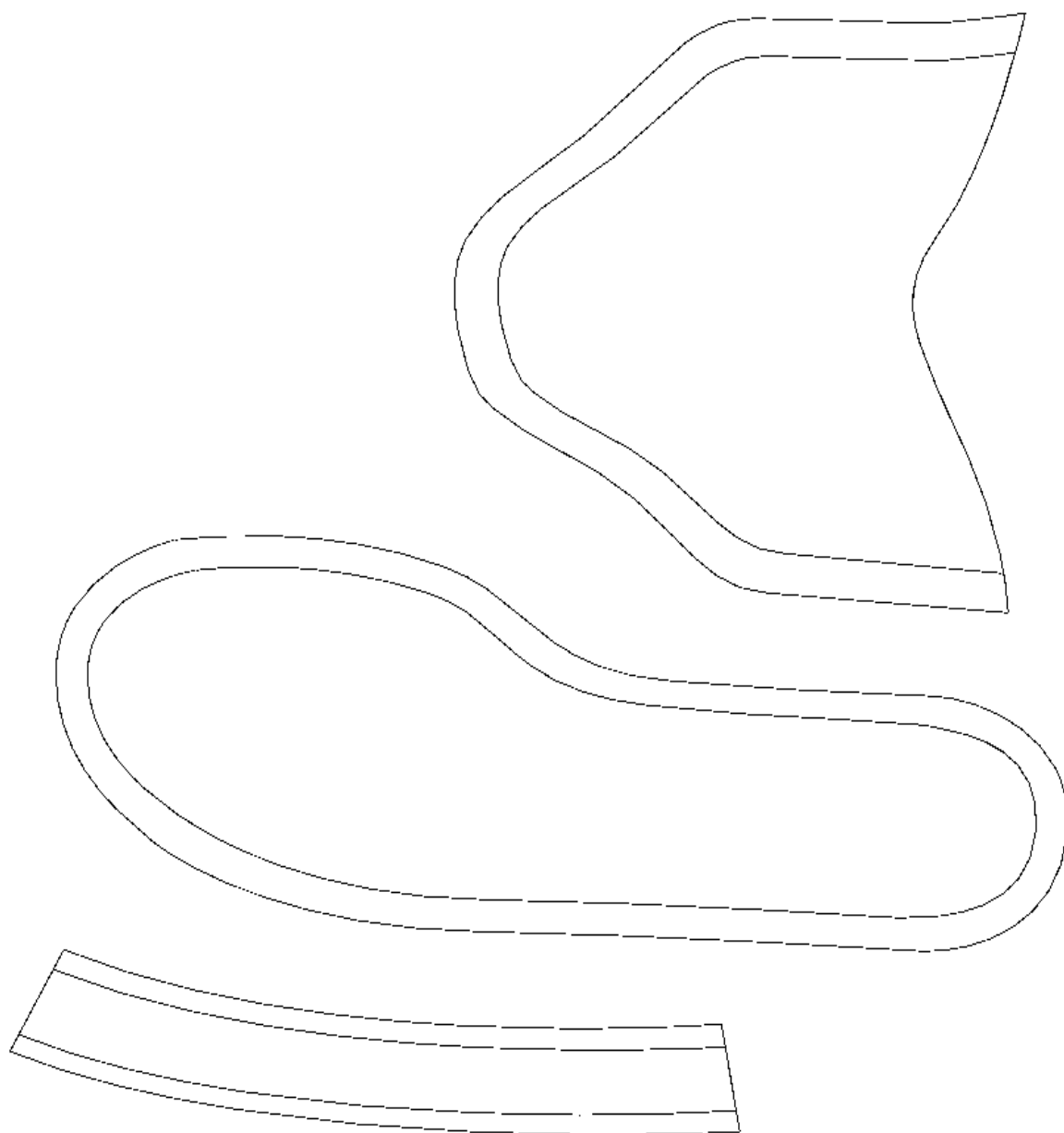
Nazouvak s uzavřenou špičkou je zhotoven lepeným výrobním způsobem. Svršek je ze dvou částí – textilní a usňové. Textilní část je sešitá do válců s vatelínem a následně sešity. Usňový svršek je valchovaný a napnutý na předem obalenou napínací stélku s embosovaným detailem. Textilní svršek je napnutý na usňový svršek. Napínací stélka se skládá ze tří vrstev celstelenu, kde se nachází stromečkování a je vystužena ocelovým klenkem. Ve špici je tužinka tvořená dvěma vrstvami plátna. Vrchní díl je z hověziny, podšívka je z kozinky. Mezipodešev a podešev je zhotovena z tříslučiněné usně, má zahmlazené a zatřené hrany. Podpatek je odlitý do silikonové formy, následně přilepený a přivrtaný skrz celstelenovou stélku, klenek a mezipodešev. Platforma je obalena do kozinky a nalepena. Obuv je zhotovená krájenou úpravou hran.

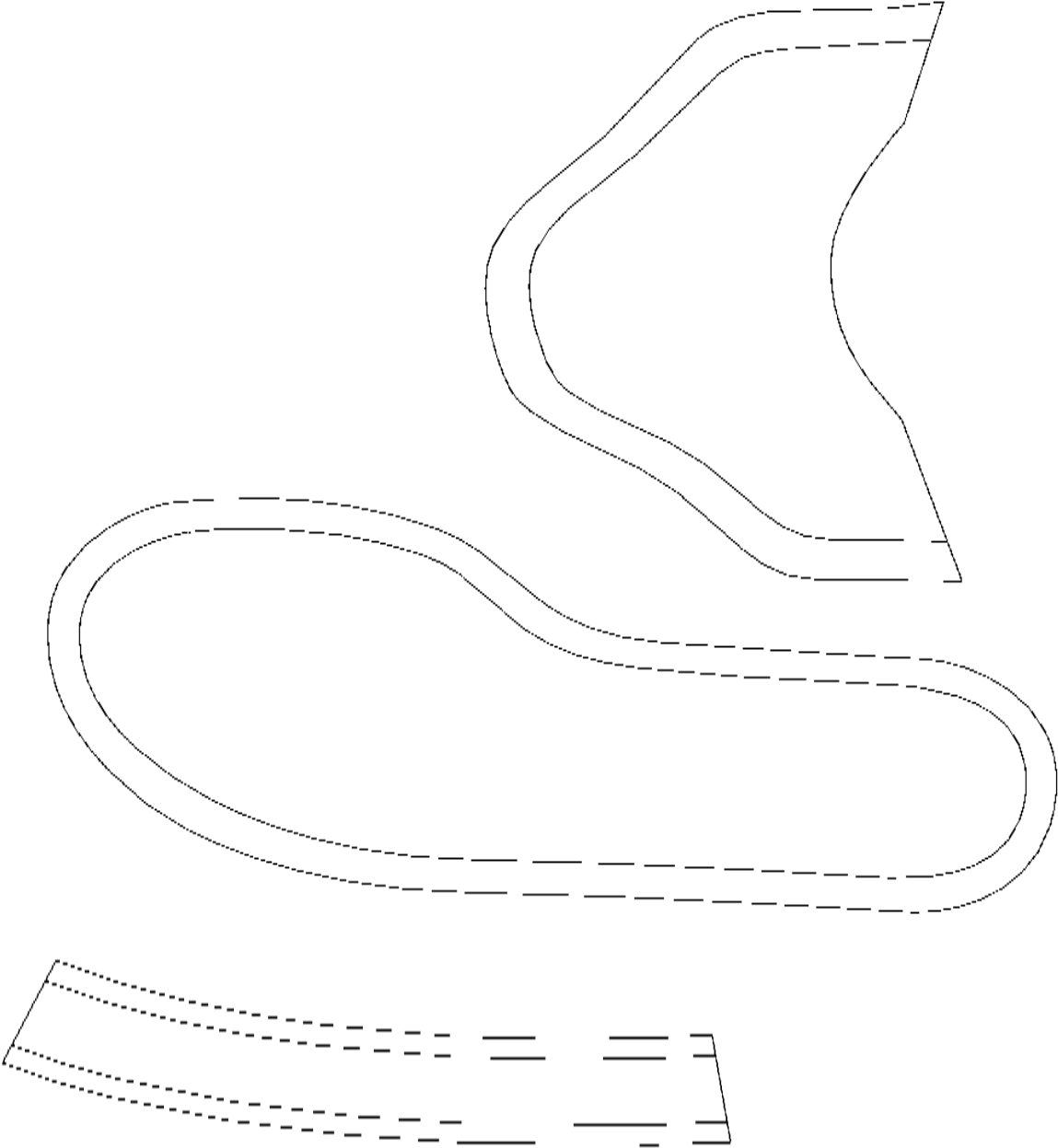
PŘÍLOHA P 4: TECHNICKÝ POPIS OBUVI GIÀY HẠNH PHÚC

Nazouvák s uzavřenou špičkou je zhotoven lepeným výrobním způsobem. Svršek je ze dvou částí – textilní a usňové. Textilní část je sešitá do válců s vatelínem a následně sešity. Usňový svršek je valchovaný a napnutý na předem obalenou napínací stélku s embosovaným detailem. Textilní svršek je napnutý na usňový svršek. Napínací stélka se skládá ze tří vrstev celstelenu, kde se nachází stromečkování a je vystužena ocelovým klenkem. Ve špici je tužinka tvořená dvěma vrstvami plátna. Vrchní díl je z hověziny, podšívka je z kozinky. Mezipodešev a podešev je zhotovena z tříslučiněné usně, má zahmlazené a zatřené hrany. Korfanový klínek je obalena do kozinky a nalepena. Obuv je zhotovena krájenou úpravou hran

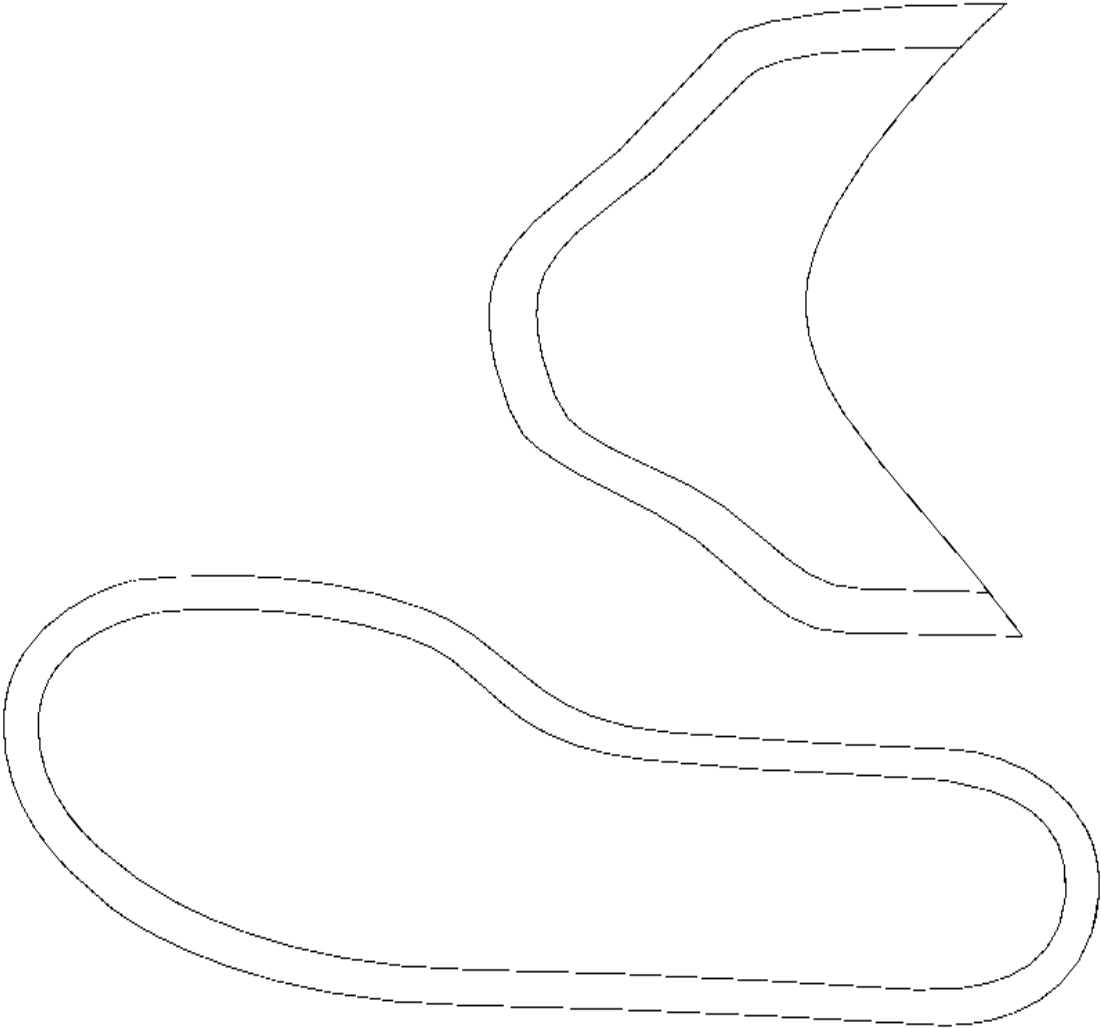
PŘÍLOHA P 5: STŘIH OBUV GIÀY RÒNG

PŘÍLOHA P 6: STŘIH OBUV GIÀY HOA SEN

PŘÍLOHA P 7: STŘIH OBUV GIÀY HẠNH PHÚC

PŘÍLOHA P 8: STŘIH KABELKY

